

GENERÁLNA PROKURATÚRA SLOVENSKEJ REPUBLIKY
ŠTÚROVA UL. 2 , 812 85 BRATISLAVA 1

**riaditeľovi trestného odboru,
riaditeľke medzinárodného odboru,
riaditeľovi netrestného odboru,
riaditeľke odboru legislatívy, stratégie a ústavného práva,
vedúcemu oddelenia závažnej kriminality
Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky,**

krajským prokurátorom v Slovenskej republike

Váš list číslo/zo dňa	Naše číslo	Vybavuje	Bratislava
-	IV/1 Spr 415/24/1000-4	-	13 . augusta 2024

Vec

K možnostiam aplikácie ustanovenia § 2 ods. 1 Trestného zákona v predsúdnom konaní po nadobudnutí účinnosti nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. PL. ÚS 3/2024 z 3. júla 2024 a ďalších zákonov a k účasti prokurátora v konaní pred súdom podľa § 405a až § 405d Trestného poriadku – u s m e r n e n i e

- S cieľom zabezpečiť jednotný výklad pri postupe prokurátorov v predsúdnom konaní
- a) pri posudzovaní podmienok zániku trestnosti z dôvodu zmeny zákona podľa § 84 Trestného zákona a z dôvodu premlčania trestného stíhania podľa § 87 Trestného zákona v znení
- zákona č. 40/2024 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony v znení nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. PL. ÚS 3/2024 z 3. júla 2024 publikovaného v Zbierke zákonov Slovenskej republiky pod č. 215/2024 Z. z. (*d'alej len „zákon č. 40/2024 Z. z.“*),
 - zákona č. 47/2024 Z. z., ktorým sa dopĺňa zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (*d'alej len „zákon č. 47/2024 Z. z.“*) a
 - zákona č. 214/2024 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (*d'alej len „zákon č. 214/2024 Z. z.“*)
(*d'alej spoločne aj „novely Trestného zákona“*) a
- b) pri plnení povinností prokurátora v konaní pred súdom podľa § 405a až § 405d Trestného poriadku

vydávam toto

usmernenie:

A.
POSTUP PROKURÁTORA V PREDSÚDNOU KONANÍ

I.
Všeobecné pravidlá k aplikácii ustanovenia § 2 ods. 1 Trestného zákona

Prokurátor vykonávajúci dozor nad dodržiavaním zákonnosti v prípravnom konaní (*d'alej len „dozorový prokurátor“*) v každej jemu pridelenej právoplatne neskončenej trestnej veci, v ktorej bolo vznesené obvinenie konkrétnej osobe pre čin spáchaný pred 6. augustom 2024, preskúma možnosti aplikácie ustanovenia § 2 ods. 1 Trestného zákona.

Pri preskúmaní dozorový prokurátor prihliada najmä na to, že

1. ak po účinnosti noviel Trestného zákona existujú v konkrétnej trestnej veci súčasne dôvody pre vydanie rôznych rozhodnutí podľa Trestného poriadku, musí byť vydané rozhodnutie, ktoré je pre obvineného najpriaznivejšie; znamená to napríklad, že rozhodnutie o zastavení trestného stíhania podľa § 215 ods. 1 písm. a), b) alebo c) Trestného poriadku či rozhodnutie o postúpení veci podľa § 214 Trestného poriadku predchádza rozhodnutiu o zastavení trestného stíhania podľa § 215 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku alebo rozhodnutiu o zastavení trestného stíhania podľa § 215 ods. 1 písm. d) s poukazom na § 9 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku;
2. trestnosť činu sa posudzuje podľa zákona účinného v čase, keď bol čin spáchaný (pozri prílohu č. 1);
3. podľa noviel Trestného zákona sa trestnosť činu posudzuje len vtedy, ak je to pre páchatel'a priaznivejšie; pri rozhodovaní o tom, ktoré znenie Trestného zákona treba aplikovať na konkrétny čin, ak je rozdiel medzi znením zákona účinného v čase spáchania skutku a znením zákona účinného v čase rozhodovania, je najdôležitejšie posúdiť, ktoré znenie zákona „je pre páchatel'a priaznivejšie“; ak sa zistí, že novšie znenie Trestného zákona je rovnaké ako znenie Trestného zákona účinného v čase spáchania činu, použije (aplikuje) sa znenie zákona účinného v čase spáchania činu;
4. pri posudzovaní priaznivejšieho zákona sa musí mať na zreteli Trestný zákon ako celok a ako celok ho aj aplikovať; to znamená, že buď sa použije právo platné v čase spáchania činu alebo len právo neskoršie;
5. pri posudzovaní dvoch alebo viacerých zbíhajúcich sa trestných činov sa musí rozlišovať súbeh jednočinný a viacčinný; jednočinný súbeh skutkových podstát podľa skoršieho i podľa nového trestného práva je vylúčený; naopak, pri viacčinnom súbehu sa trestnosť každého zbíhajúceho sa skutku posudzuje samostatne.

II.
Postup dozorového prokurátora
v trestnej veci vedenej proti obvinenému

Pri preskúmvaní aplikácie ustanovenia § 2 ods. 1 Trestného zákona v kontexte ustanovení § 84 a § 87 Trestného zákona dozorový prokurátor v konkrétnej trestnej veci postupuje takto:

1. **Ak je proti obvinenému vedené trestné stíhanie pre skutok, ktorého kvalifikačným znakom je škoda, prospech, hodnota veci a rozsah činu** (*d'alej len „trestné činy so škodovým následkom“*), dozorový prokurátor preskúma, či skutok je podľa ustanovenia § 125 Trestného zákona v znení zákona č. 40/2024 Z. z. (pozri prílohu č. 1)
 - a) aj naďalej trestným činom alebo
 - b) je priestupkom, správnym deliktom alebo disciplinárnym previnením, alebo
 - c) zmenou zákona zanikla jeho trestnosť podľa § 84 Trestného zákona.

Ad a) Ak dozorový prokurátor zistí, že skutok je podľa § 125 Trestného v znení zákona č. 40/2024 Z. z. aj naďalej trestným činom, **postupuje podľa hľadísk uvedených v bode 2.**

Ad b) Ak dozorový prokurátor zistí, že výsledky vyšetrovania alebo skráteného vyšetrovania preukazujú, že obvinený sa dopustil trestného činu so škodovým následkom, avšak vzhľadom na zmenu ustanovenia § 125 Trestného zákona v znení zákona č. 40/2024 Z. z. nejde o trestný čin, ale o skutok, ktorý by mohol byť priestupkom alebo iným správnym deliktom alebo by mohol byť prejednaný v disciplinárnom konaní, podľa § 214 ods. 1 Trestného poriadku postúpi vec inému orgánu.

Ad c) Ak dozorový prokurátor zistí, že výsledky vyšetrovania alebo skráteného vyšetrovania preukazujú, že obvinený sa dopustil trestného činu so škodovým následkom, avšak vzhľadom na zmenu ustanovenia § 125 Trestného zákona v znení zákona č. 40/2024 Z. z. nejde o trestný čin, ale ani o skutok, ktorý by mohol byť priestupkom alebo iným správnym deliktom alebo by mohol byť prejednaný v disciplinárnom konaní, podľa § 215 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku trestné stíhanie zastaví.

2. **Ak je trestný čin so škodovým následkom naďalej trestným činom alebo ak ide o iný trestný čin uvedený v osobitnej časti Trestného zákona, pri ktorom bola zákonom č. 40/2024 Z. z. zmenená trestná sadzba** (pozri prílohu č. 2), dozorový prokurátor porovná trestné sadzby podľa Trestného zákona v znení účinnom do 5. augusta 2024 (vrátane) s trestnými sadzbami podľa Trestného zákona v znení účinnom od 6. augusta 2024 a posúdi, ktorá z nich je pre páchatel'a priaznivejšia.

- a) Ak dozorový prokurátor zistí, že trestná sadzba podľa Trestného zákona v znení účinnom od 6. augusta 2024 je prísnejšia ako trestná sadzba podľa Trestného zákona v znení účinnom do 5. augusta 2024 (vrátane) (pozri prílohu č. 2), preskúma zánik

trestnosti činu premlčaním trestného stíhania z pohľadu aplikácie § 87 ods. 3 písm. b) Trestného zákona účinného od 6. augusta 2024.

b) Ak dozorový prokurátor zistí, že pre obvineného je priaznivejšia trestná sadzba podľa Trestného zákona v znení účinnom od 6. augusta 2024, preskúma, či vzhľadom na to došlo aj k zmene premlčacej doby.

ba) Ak zákonom č. 40/2024 Z. z. nebola skrátená premlčacia doba pri vyššie uvedených trestných činoch, dozorový prokurátor preskúma zánik trestnosti činu premlčaním trestného stíhania z pohľadu aplikácie § 87 ods. 3 písm. b) Trestného zákona účinného od 6. augusta 2024.

bb) Ak zákonom č. 40/2024 Z. z. bola skrátená premlčacia doba, dozorový prokurátor preskúma, či v dôsledku toho nedošlo k premlčaniu trestného stíhania zo všetkých aspektov.

3. **Pri ostatných trestných činoch uvedených v osobitnej časti Trestného zákona, pri ktorých nebola zákonom č. 40/2024 Z. z. zmenená trestná sadzba** (pozri prílohu č. 2), dozorový prokurátor preskúma, či zákonom č. 40/2024 Z. z. nedošlo samostatne len k zmene premlčacej doby. Ak zákonom č. 40/2024 Z. z. bola zmenená premlčacia doba, dozorový prokurátor preskúma, či v dôsledku toho nedošlo k premlčaniu trestného stíhania.

4. Pri skúmaní podmienok premlčania trestného stíhania dozorový prokurátor prihliada najmä na to, že

a) premlčacia doba začína plynúť okamihom dokonania trestného činu (pozri prílohu č. 1),

b) pri súbehu trestných činov plynie premlčacia doba za každý trestný čin samostatne,

c) pri určovaní dĺžky premlčacej doby sa pri trestnom čine spáchanom mladistvým vychádza z neznižovaných trestných sadzieb, pričom trestnosť činu mladistvého zaniká uplynutím premlčacích dôb osobitne upravených v § 96 ods. 1 Trestného zákona;

d) pri taxatívne uvedených trestných činoch platia osobitné premlčacie doby (pozri prílohu č. 3),

e) uplynutím premlčacej doby nezaniká trestnosť niektorých trestných činov (pozri prílohu č. 3),

f) zákonom ustanovenú premlčaciu dobu nie je možné skrátiť, avšak premlčacia doba trestného činu môže byť predĺžená; k predĺženiu premlčacej doby (aj u mladistvého) môže dôjsť:

1. spočítaním plynutia premlčacej doby (§ 87 ods. 2 Trestného zákona),

2. prerušením premlčacej doby (§ 87 ods. 3 a 4 Trestného zákona),

3. nadstavením premlčacej doby na dosiahnutie veku poškodeného (§ 87 ods. 5 Trestného zákona);

g) ak sa zmena trestnej sadzby podľa zákona č. 40/2024 Z. z. premietla do (kratšej) premlčacej doby činu, je potrebné posúdiť, či došlo k vzneseniu obvinenia podľa § 87 ods. 3 písm. a) Trestného zákona ešte v tejto kratšej premlčacej dobe; to platí aj vtedy, ak zákonom č. 40/2024 Z. z. bola skrátená premlčacia doba bez zmeny trestnej sadzby;

- h) trestné stíhanie je premlčané aj v prípade, ak dôvody skoršieho prerušenia premlčania nastali nielen po márnom uplynutí novoustanovenej premlčacej doby prvýkrát, ale aj v ďalšom neskoršom prípade;
 - i) podmienka obsiahnutá v ustanovení § 87 ods. 3. písm. b) Trestného zákona môže byť naplnená vtedy, ak existuje právoplatné rozhodnutie o tom, že konkrétny obvinený spáchal v premlčacej dobe nový trestný čin;
 - j) podľa § 87 ods. 3 písm. b) Trestného zákona v znení účinnom do 5. augusta 2024 (vrátane) sa premlčanie trestného stíhania prerušilo, ak páchatel spáchal v premlčacej dobe úmyselný trestný čin; podľa Trestného zákona v znení účinnom od 6. augusta 2024 premlčanie trestného stíhania sa prerušuje, ak páchatel spáchal v premlčacej dobe nový trestný čin, za ktorý zákon ustanovuje trest rovnako prísny alebo prísnejší, ako bol trestný čin, o premlčanie ktorého ide, a to bez ohľadu na formu zavinenia. Tento dôvod prerušenia premlčacej doby môže byť miernejším alebo aj prísnejším, ako dôvod uvedený v ustanovení § 87 ods. 3 písm. b) Trestného zákona v znení účinnom do 5. augusta 2024 (vrátane),
 - k) ak vznesenie obvinenia nadväzuje na dôvod prerušenia premlčania trestného stíhania podľa § 87 ods. 3 písm. b) Trestného zákona v znení účinnom do 5. augusta 2024 (vrátane), ktorý zákon č. 40/2024 Z. z. v ustanovení § 87 ods. 3 písm. b) nezakotvuje (spáchanie úmyselného trestného činu, za ktorý zákon neustanovuje trest rovnako prísny alebo prísnejší), prichádza do úvahy zánik trestnosti činu pre premlčanie trestného stíhania.
5. Ak prokurátor pri skúmaní podmienok premlčania trestného stíhania zistí, že premlčacia doba podľa § 87 ods. 1 a 6 Trestného zákona v znení účinnom od 6. augusta 2024 už uplynula [pred vznesením obvinenia alebo aj v ďalšom neskoršom prípade, alebo vznesenie obvinenia nadväzuje na dôvod prerušenia premlčacej doby, ktorý zákon č. 40/2024 Z. z. v ustanovení § 87 ods. 3 písm. b) nezakotvuje], zastaví trestné stíhanie podľa § 215 ods. 1 písm. d) Trestného poriadku s poukazom na § 9 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku. To neplatí pri trestných činoch uvedených v ustanovení § 87 ods. 7 Trestného zákona v znení účinnom od 6. augusta 2024.
6. V prípade jednočinného súbehu viacerých trestných činov dozorový prokurátor rozhodne o zastavení trestného stíhania podľa § 215 ods. 1 písm. d) Trestného poriadku s poukazom na § 9 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku alebo podľa § 215 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku len vtedy, ak došlo k premlčaniu trestného stíhania alebo k zániku trestnosti všetkých trestných činov. Inak rozhodnutie o zastavení trestného stíhania pre jeden trestný čin (prípadne viac trestných činov) sa nevydáva a v trestnom konaní sa pokračuje. Zmena zákona podľa § 84 Trestného zákona alebo premlčanie niektorého z trestných činov spáchaných v jednočinnom súbehu sa zohľadní v rozhodnutí, ktorým sa končí prípravné konanie alebo pri podaní obžaloby, resp. návrhu na schválenie dohody o vine a treste. Na tento zamýšľaný postup dozorový prokurátor obvineného upozorní podľa § 234 ods. 2 Trestného poriadku, ak tak už neurobil policajt podľa § 206 ods. 6 Trestného poriadku.

III.
Postup prokurátora v ďalších prípadoch

1. Postup uvedený v bodoch I. a II. usmernenia sa primerane uplatní aj
 - a) v konaní pred začatím trestného stíhania,
 - b) pri trestnom stíhaní vedenom tzv. vo veci,
 - c) v sťažnostnom konaní pred prokurátorom vykonávajúcim dozor nad dodržiavaním zákonnosti pred začatím trestného stíhania a v prípravnom konaní.

Ad a) Odovzdanie veci príslušnému orgánu na prejednanie priestupku alebo iného správneho deliktu podľa § 197 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku alebo odloženie veci z dôvodu, že zanikla trestnosť činu podľa § 197 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku prichádza do úvahy bez ohľadu na to, či je páchatel' činu známy. Naopak, odloženie trestného stíhania pre neprípustnosť podľa § 197 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku s poukazom na § 9 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku, ak páchatel' činu nie je známy, vzhľadom na ustanovenie § 87 ods. 2 až 4 Trestného zákona je vylúčený. V prípadoch, v ktorých je podozrivá osoba známa a nie sú pochybnosti o tom, že sa trestného činu dopustila, skúmanie podmienok premlčania trestného stíhania je opodstatnené.

Ad b) Aj trestné stíhanie vedené tzv. vo veci je možné za splnenia podmienok uvedených v § 214 ods. 1 Trestného poriadku postúpiť inému orgánu bez ohľadu na to, či je páchatel' činu známy. Zastavenie trestného stíhania podľa § 215 ods. 1 písm. d) Trestného poriadku s poukazom na § 9 ods. 1 Trestného poriadku je možné len vtedy, ak je páchatel' známy a možno tak preskúmať, či došlo k spočívaniu alebo prerušeniu premlčacej doby.

2. Vo veciach, v ktorých bolo podmienečne zastavené trestné stíhanie obvineného podľa § 216 alebo § 218 Trestného poriadku

- a) pre trestný čin so škodovým následkom, ktorého trestnosť zanikla v dôsledku zmeny zákona a
- b) obvinenému doposiaľ neuplynula skúšobná doba, dozorový prokurátor vydá bezodkladne uznesenie o pokračovaní v trestnom stíhaní a zároveň rozhodne o zastavení trestného stíhania podľa § 215 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku (§ 405c ods. 1 Trestného poriadku).

Ak uznesenie o podmienečnom zastavení trestného stíhania sa týka viacerých trestných činov spáchaných vo viacčinnom súbehu, dozorový prokurátor rozhodne o zastavení trestného stíhania podľa § 215 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku len v rozsahu činov, ktorých trestnosť zanikla (§ 405c ods. 2 Trestného poriadku).

Ak v dôsledku zmeny Trestného zákona zákonom č. 40/2024 Z. z. nejde o trestný čin, ale skutok by mohol byť priestupkom, správnym deliktom alebo disciplinárnym previnením, dozorový prokurátor vydá uznesenie o pokračovaní v trestnom stíhaní a podľa § 214 ods. 1

Trestného poriadku postúpi vec inému orgánu. Ak sa uznesenie o podmiennečnom zastavení trestného stíhania týka viacerých trestných činov spáchaných vo viacčinnom súbehu, dozorový prokurátor rozhodne o postúpení veci podľa § 214 ods. 1 Trestného poriadku len v rozsahu činov, ktorých sa zmena zákona dotýka.

Podľa vyššie uvedeného postupuje dozorový prokurátor aj vtedy, ak zistí, že trestné stíhanie pre skutok, pre ktorý bolo podmiennečne zastavené trestné stíhanie, je premlčané. Ide predovšetkým o prípad, ak sa zmena trestnej sadzby podľa zákona č. 40/2024 Z. z. premietla do (kratšej) premlčacej doby činu alebo zákonom č. 40/2024 Z. z. bola skrátená len premlčacia doba (bez zmeny trestnej sadzby). V takých prípadoch je potrebné posúdiť, či došlo k vzneseniu obvinenia podľa § 87 ods. 3 písm. a) Trestného zákona ešte v tejto kratšej premlčacej dobe. Podobne to platí aj vtedy, keď vznesenie obvinenia nadväzuje na dôvod prerušenia premlčacej doby, ktorý zákon č. 40/2024 Z. z. v ustanovení § 87 ods. 3 písm. b) nezakotvuje. Ak je trestné stíhanie premlčané, postúpenie veci na prejednanie priestupku, správneho deliktu alebo disciplinárne konanie je vylúčené.

Ak bola obvinenému v uznesení o podmiennečnom zastavení určená skúšobná doba, ktorá už uplynula a dozorový prokurátor doposiaľ o osvedčení sa, resp. o neosvedčení sa obvineného nerozhodol, analogicky postupuje podľa § 405c ods. 1 a 2 Trestného poriadku [postúpenie veci podľa § 214 ods. 1 Trestného poriadku, zastavenie trestného stíhania podľa § 215 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku alebo zastavenie trestného stíhania podľa § 215 ods. 1 písm. d) Trestného poriadku s poukazom na § 9 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku]. Je právne irelevantné, že obvinený v priebehu skúšobnej doby nevedol riadny život alebo nesplnil uložené obmedzenia alebo povinnosti.

Ak uznesenie o podmiennečnom zastavení trestného stíhania sa týka viacerých trestných činov spáchaných v jednočinnom súbehu, avšak zmena zákona má vplyv iba na jeden z nich, prokurátor ponechá uznesenie o podmiennečnom zastavení trestného stíhania bezo zmeny.

3. Vo veciach, v ktorých bolo prerušené trestné stíhanie podľa § 228 Trestného poriadku vedené
 - a) pre trestný čin so škodovým následkom,
 - b) ktorý je náležite objasnený (skutok sa stal a je trestným činom), a
 - c) v dôsledku zmeny zákona zanikla trestnosť činu,dozorový prokurátor vydá uznesenie o pokračovaní v trestnom stíhaní a zároveň rozhodne o zastavení trestného stíhania podľa § 215 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku.

Ak uznesenie o prerušení trestného stíhania sa týka viacerých trestných činov spáchaných vo viacčinnom súbehu, dozorový prokurátor rozhodne o zastavení trestného stíhania podľa § 215 ods. 1 písm. h) Trestného zákona len v rozsahu činov, ktorých trestnosť zanikla.

Ak uznesenie o prerušení trestného stíhania sa týka viacerých trestných činov spáchaných v jednočinnom súbehu, avšak zmena zákona má vplyv iba na jeden z nich, je potrebné uznesenie o prerušení trestného stíhania ponechať bezo zmeny. V prípade, že je prerušené trestné stíhanie vedené proti konkrétnej osobe, je vhodné rozhodnúť o pokračovaní v trestnom stíhaní a upozorniť obvineného na zmenu právnej kvalifikácie skutku.

Ak v dôsledku zmeny Trestného zákona zákonom č. 40/2024 Z. z. nejde o trestný čin, ale skutok by mohol byť priestupkom, správnym deliktom alebo disciplinárnym previnením, dozorový prokurátor vydá uznesenie o pokračovaní v trestnom stíhaní a podľa § 214 ods. 1 Trestného poriadku postúpi vec inému orgánu. Ak sa uznesenie o prerušení trestného stíhania týka viacerých trestných činov spáchaných vo viacčinnom súbehu, dozorový prokurátor rozhodne o postúpení veci podľa § 214 ods. 1 Trestného poriadku len v rozsahu činov, ktorých sa zmena zákona dotýka.

Podmienky premlčania trestného stíhania sa skúmajú obdobne, ako pri podmiennečnom zastavení trestného stíhania.

IV.

Forma a lehota preskúmania konkrétnej trestnej veci prokurátorom

1. Prokurátor bezodkladne vykoná preskúmanie jemu pridelených trestných vecí, v ktorých bolo vznesené obvinenie konkrétnej osobe a doposiaľ nedošlo k právoplatnému skončeniu prípravného konania.
2. O preskúmaní konkrétnej trestnej veci spracuje prokurátor úradný záznam, ktorý založí do spisu. Nezáväzný vzor úradného záznamu tvorí prílohu č. 4 tohto usmernenia.
3. V ostatných trestných veciach prokurátor vykonáva preskúmanie dôvodov zániku trestnosti činu priebežne.
4. Vo veciach, v ktorých bolo podmiennečne zastavené trestné stíhanie, a v ktorých neuplynula skúšobná doba alebo skúšobná doba uplynula a doposiaľ nebolo rozhodnuté o osvedčení alebo neosvedčení obvineného, prokurátor bezodkladne preskúma, či prichádza do úvahy postup podľa § 405c ods. 1 Trestného poriadku.
5. Ak z dôvodu zmeny zákona podľa § 84 Trestného zákona alebo premlčania trestného stíhania podľa § 87 Trestného zákona dozorový prokurátor dospeje k záveru o dôvodnosti zastavenia trestného stíhania podľa § 215 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku alebo podľa § 215 ods. 1 písm. d) Trestného poriadku s poukazom na § 9 ods. 1 Trestného poriadku, alebo postúpenia veci na prejednanie priestupku, správneho deliktu alebo disciplinárneho konania podľa § 214 ods. 1 Trestného poriadku, prokurátor
 - a) rozhodne o prepustení obvineného z väzby na slobodu, ak pozbavenie osobnej slobody obvineného stratilo svoju opodstatnenosť,
 - b) preskúma dôvodnosť trvania zaistenia vecí na účely dokazovania a zaistenia nástrojov trestnej činnosti a výnosov z trestnej činnosti (§ 89a až § 96g Trestného poriadku), ak boli v danej trestnej veci aplikované, na účely zaistenia nároku poškodeného podľa § 50 ods. 1 Trestného poriadku, na účely zaistenia výkonu trestu prepadnutia majetku podľa § 425 ods. 1 Trestného poriadku, na účely zaistenia trestu prepadnutia veci podľa § 428 ods. 2 Trestného poriadku, na účely zhabania veci podľa § 461 ods. 2 Trestného poriadku a na účely výkonu zhabania časti majetku podľa § 461a ods. 2 Trestného poriadku,

- c) informuje o svojom rozhodnutí špecialistov na medzinárodnú justičnú spoluprácu vo svojom služobnom obvode, ak v trestnej veci bol vydaný európsky vyšetrovací príkaz, európsky zatýkací rozkaz, medzinárodný zatýkací rozkaz alebo bola do cudziny zaslaná žiadosť o právnu pomoc, žiadosť o prijatie trestného oznámenia, alebo žiadosť o odovzdanie trestného konania, pričom úkony justičnej spolupráce doposiaľ neboli realizované,
- d) návrh oprávnenej osoby na postup podľa § 363 ods. 1 Trestného poriadku predloží Generálnej prokuratúre Slovenskej republiky bez ohľadu na to, či sa javí zastavenie trestného stíhania z dôvodu zániku trestnosti činu pre zmenu zákona podľa § 84 Trestného zákona alebo pre premlčanie trestného stíhania podľa § 87 Trestného zákona alebo postúpenie veci z dôvodu zmeny zákona ako dôvodné; o opodstatnenosti týchto dôvodov dozorový prokurátor rozhodne až potom, ako bude návrh oprávnenej osoby vybavený Generálnou prokuratúrou Slovenskej republiky, a to bez ohľadu na to, či došlo ku zrušeniu napádaného právoplatného rozhodnutia z iných dôvodov.

B.
POSTUP PROKURÁTORA V SÚDNOM KONANÍ
(§ 405a až 405d Trestného poriadku)

1. Ak je prokurátorovi doručené uznesenie súdu vydané v konaní o nevykonaní zvyšku trestu v dôsledku zmeny zákona podľa § 84 Trestného zákona (§ 405b ods. 1 prvá veta Trestného poriadku), prokurátor preskúma, či
 - a) súd konal v správnom zložení (senát alebo samosudca, ktorý rozhodoval v prvom stupni),
 - b) odsúdený nevykonal uložený trest do rozhodnutia súdu,
 - c) došlo k zániku trestnosti činu podľa zákona č. 40/2024 Z. z.,
 - d) uznesenie súdu je v súlade s ostatnými ustanoveniami Trestného poriadku.Ak prokurátor považuje uznesenie súdu za nezákonné, podá proti nemu sťažnosť (§ 405d ods. 1 Trestného poriadku).
2. Ak prokurátor intervenuje na verejnom zasadnutí, ktorého predmetom je konanie o nevykonaní zvyšku úhrnného alebo súhrnného trestu uloženého za viac trestných činov (§ 405b ods. 1 druhá veta Trestného poriadku), prokurátor zameria svoju pozornosť najmä na to, či
 - a) súd koná v správnom zložení (senát alebo samosudca, ktorý rozhodol v prvom stupni),
 - b) odsúdený nevykonal uložený trest do rozhodnutia súdu,
 - c) došlo k zániku trestnosti činu v dôsledku zmeny zákona podľa § 84 Trestného zákona,
 - d) odsúdenému bol v pôvodnom konaní uložený úhrnný alebo súhrnný trest,
 - e) súd rozsudkom uložil odsúdenému za zostávajúce zbiehajúce sa trestné činy zákonný a primeraný trest a rozhodol o započítaní už vykonaného trestu, ak je započítanie možné.Ak prokurátor, ktorý intervenuje na verejnom zasadnutí, považuje rozsudok súdu za nesprávny, podá proti nemu odvolanie (§ 405d ods. 2 Trestného poriadku).

3. Ak súd upovedomí prokurátora o neverejnom zasadnutí, ktorého predmetom je konanie o nevykonaní zvyšku trestu odsúdeného, ktorý je vo výkone trestu odňatia slobody a nebol mu uložený úhrnný alebo súhrnný trest (§ 405b ods. 2 Trestného poriadku), **prokurátor sa neverejného zasadnutia zúčastní**. Prokurátor, ktorý intervenuje na neverejnom zasadnutí, zameria svoju pozornosť najmä na to, či
- súd koná v správnom zložení (senát alebo samosudca, ktorý rozhodol v prvom stupni),
 - odsúdený je v čase rozhodovania súdu vo výkone trestu odňatia slobody,
 - odsúdený nevykonal uložený trest do rozhodnutia súdu,
 - došlo k zániku trestnosti činu v dôsledku zmeny zákona podľa § 84 Trestného zákona,
 - odsúdenému nebol v pôvodnom konaní uložený úhrnný alebo súhrnný trest,
 - uznesenie súdu je v súlade s ostatnými ustanoveniami Trestného poriadku.
- Ak prokurátor, ktorý intervenuje na neverejnom zasadnutí, považuje uznesenie súdu za nezákonné, podá sťažnosť ihneď po vyhlásení uznesenia a jej obsah uvedie do zápisnice.
4. Lehoty na rozhodovanie súdu v konaní podľa § 405a ods. 2 a § 405b ods. 2 Trestného poriadku sú lehotami poriadkovými, pretože zákonodarca s ich márnym uplynutím nespája žiadne účinky.

C. ŠTATISTICKÉ ÚDAJE

Krajskí prokurátori a vedúci oddelenia závažnej kriminality Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky oznámia prvému námestníkovi generálneho prokurátora Slovenskej republiky do **31. októbra 2024**

- počet vecí, v ktorých došlo k postúpeniu veci podľa § 214 ods. 1 Trestného poriadku z dôvodu zmeny právnej kvalifikácie pri trestných činoch so škodovým následkom, a to aj s uvedením spisovej značky, mena a priezviska obvineného a informáciou o nadobudnutí právoplatnosti uznesenia,
- počet vecí, v ktorých došlo k zastaveniu trestného stíhania podľa § 215 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku z dôvodu zmeny právnej kvalifikácie pri trestných činoch so škodovým následkom, a to aj s uvedením spisovej značky, mena a priezviska obvineného a informáciou o nadobudnutí právoplatnosti uznesenia,
- počet vecí, v ktorých bol aplikovaný inštitút premlčania trestného stíhania, a to osobitne
 - z dôvodu zmeny premlčacej doby v nadväznosti na zmenu trestnej sadzby,
 - z dôvodu zmeny výlučne len premlčacej doby,a to aj s uvedením spisovej značky, mena a priezviska obvineného a informáciou o nadobudnutí právoplatnosti uznesenia,
- počet vecí, v ktorých po podmienčnom zastavení trestného stíhania došlo k zastaveniu trestného stíhania podľa § 215 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku, a to aj s uvedením spisovej značky, mena a priezviska obvineného a informáciou o nadobudnutí právoplatnosti uznesenia,
- počet vecí, v ktorých po prerušení trestného stíhania došlo k zastaveniu trestného stíhania podľa § 215 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku, a to aj s uvedením spisovej značky, mena a priezviska obvineného a informáciou o nadobudnutí právoplatnosti,

- f) počet vecí, v ktorých prokurátor v konaní podľa § 405b ods. 1 prvá veta Trestného poriadku podal sťažnosť, a to aj s uvedením dôvodov sťažnosti a rozhodnutie o sťažnosti, ak už súd o sťažnosti rozhodol,
- g) počet vecí, v ktorých prokurátor v konaní podľa § 405b ods. 1 druhá veta Trestného poriadku podal proti rozsudku odvolanie, a to aj s uvedením dôvodov odvolania a rozhodnutím súdu, ak už o odvolaní rozhodol,
- h) počet vecí, v ktorých prokurátor v konaní podľa § 405b ods. 2 Trestného poriadku podal proti uzneseniu sťažnosť, a to aj s uvedením dôvodov sťažnosti a rozhodnutím súdu, ak už o sťažnosti rozhodol.

ODÔVODNENIE

Predmetom tohto metodicko-riadiaceho aktu vedúceho prokurátora je usmernenie postupu prokurátorov v trestnom konaní vo veciach, v ktorých sú splnené zákonom ustanovené podmienky na zánik trestnosti činu v dôsledku zmeny zákona (§ 84 Trestného zákona) a v dôsledku premlčania trestného stíhania (§ 87 Trestného zákona) v prípravnom konaní a v konaní pred súdom v právoplatne skončených trestných veciach.

Tieto hmotno-právne inštitúty majú svojimi procesno-právnymi konzekvenciami potenciál zásadným spôsobom ovplyvniť ďalší priebeh a výsledok trestných konaní vo veľkom počte tzv. živých trestných vecí. Vzhľadom na uvedené je potrebné kvalifikovane sa vysporiadať so zákonnými podmienkami na vznik a uplatnenie týchto hmotno-právnych inštitútov v každej trestnej veci a na novú trestnoprávnu realitu po nadobudnutí účinnosti novelizovanej normatívnej úpravy adekvátne procesne reagovať.

A. TEORETICKÉ VÝCHODISKÁ

I. Zmena zákona (§ 84 Trestného zákona)

Podľa § 84 Trestného zákona trestnosť činu, ktorý mal v čase spáchania znaky niektorého trestného činu uvedeného v osobitnej časti tohto zákona, zaniká, ak neskorší zákon ustanoví, že tento čin nie je trestným činom.

Zohľadnenie litery vyššie citovaného ustanovenia všeobecnej časti Trestného zákona predpokladá dôsledné skúmanie všetkých rôznych časových verzií hmotno-právnej úpravy, ktoré nadobudli účinnosť v období od spáchania činu až po moment právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej, s tým, že ak ktorákoľvek z týchto časových verzií nepovažuje predmetný čin za trestný, je potrebné ju aplikovať ako celok a vo vzťahu k činu konštatovať zánik jeho trestnosti činu v dôsledku zmeny zákona.

V kontexte obsiahlych a rozsiahlych úprav, ktoré čl. I zákona č. 40/2024 Z. z. prináša nielen v sankčnej oblasti, ale aj v systéme kategorizácie jednotlivých kvalifikačných škodových

pásiem v závislosti od konkrétnej sumou nastavených hraníc, je ustanoveniu § 84 Trestného zákona opodstatnené venovať osobitnú pozornosť v trestných veciach, predmetom ktorých sú skutky právne kvalifikované ako trestné činy vyznačujúce sa obligatórными zákonnými znakmi ako

- (i) spôsobenie škody v určitej výške,
- (ii) získanie prospechu pre seba alebo pre iného v určitej výške,
- (iii) spáchanie činu na veci určitej hodnoty alebo
- (iv) spáchanie činu v určitom rozsahu,

a to podľa konkrétnej kvalifikačne relevantnej výšky ustanovenej v § 125 ods. 1 novelizovaného Trestného zákona (malá škoda prevyšujúca sumu 700,00 eur, väčšia škoda prevyšujúca sumu 20 000,00 eur, značná škoda prevyšujúca sumu 250 000,00 eur alebo škoda veľkého rozsahu prevyšujúca sumu 650 000,00 eur; tieto hľadiská sa použijú rovnako na určenie výšky prospechu, hodnoty veci a rozsahu činu).

Od nadobudnutia účinnosti čl. I zákona č. 40/2024 Z. z. je potrebné v prebiehajúcom trestnom konaní skúmať, či je naplnený formálny zákonný znak objektívnej stránky skutkovej podstaty stíhaného trestného činu podľa jeho aktuálnej právnej kvalifikácie spočívajúci v spôsobení škody, získaní prospechu pre seba alebo pre iného, v spáchaní činu na veci s určitou hodnotou, alebo v spáchaní činu v určitom rozsahu, všetko **aspoň v minimálnej kvalifikačne determinujúcej výške**, a či existuje zákonný dôvod

- (i) na prípadnú **zmenu** (spravidla zmiernenie) aktuálne uplatnenej **právnej kvalifikácie dotknutého skutku** - v dôsledku toho, že dokazovaním ustálená výška spôsobenej škody, získaného prospechu, hodnoty veci alebo rozsahu činu (ako obligatórneho zákonného znaku príslušného trestného činu) už patrí do iného kvalifikačného škodového pásma podľa § 125 ods. 1 Trestného zákona zodpovedajúceho základnej alebo miernejšej kvalifikovanej skutkovej podstate trestného činu, než doposiaľ, alebo
- (ii) na **konštatovanie zániku trestnosti stíhaného činu s poukazom na ustanovenie § 84 Trestného zákona**, ak postup podľa bodu (i), alebo zmena právneho posúdenia skutku (hoci aj po eventuálnej zmene alebo doplnení skutkových okolností spôsobom nezasahujúcim do podstaty skutku) na iný trestný čin, v danom prípade nebudú prichádzať do úvahy.

Zistenie, že skutok tvoriaci predmet trestného konania v štádiu pred začatím trestného stíhania, resp. predmet prípravného konania, podľa novej účinnej hmotno-právnej úpravy, ktorá bude z tohto hľadiska pre páchatel'a vždy priaznivejšia, už nevykazuje znaky žiadneho z trestných činov uvedených v osobitnej časti Trestného zákona, zaväzuje orgány predsúdnej fázy trestného konania s rozhodovacou právomocou bez zbytočného odkladu túto zásadnú premisu vo svojom ďalšom procesnom postupe, resp. rozhodovacej činnosti náležite zohľadniť, a to najmä:

- A. **vypustením právnej kvalifikácie skutku ako trestného činu**, ktorého trestnosť zanikla v dôsledku zmeny zákona, z jeho súbežného právneho posúdenia ako viacerých trestných činov spáchaných v jednočinnom súbehu, spolu s upozornením obvineného (prípadne aj podozrivého) na predmetnú zmenu právnej kvalifikácie, alebo
- B. **meritórny rozhodnutím o skutku** tvoriacom autonómny predmet trestného konania a právne kvalifikovanom ako určitý trestný čin samostatne, prípadne súbežne s inými

trebnými činmi spáchanými vo viacčinnom súbahu, ktorého trebnosť zanikla v dôsledku zmeny zákona, kedy prichádza do úvahy vydanie:

(i) v rámci postupu pred začatím trebného stíhania (keď zánikom trebno-právneho rozmeru skutku prirodzene odpadá dôvodnosť postupovať vo vzťahu k nemu podľa § 199 ods. 1 a 2 Trebného poriadku alebo podľa § 197 ods. 2 Trebného poriadku)

- a) uznesenia o odovzdaní veci príslušnému orgánu na prejednanie priestupku alebo iného správneho deliktu podľa § 197 ods. 1 písm. a) Trebného poriadku,
- b) uznesenia o odovzdaní veci inému orgánu na disciplinárne konanie podľa § 197 ods. 1 písm. b) Trebného poriadku alebo
- c) uznesenia o odložení veci, ak **zanikla trebnosť činu** podľa § 197 ods. 1 písm. c) Trebného poriadku,

(ii) v prípravnom konaní

- a) uznesenia o postúpení veci podľa § 214 ods. 1 Trebného poriadku alebo
- b) uznesenia o zastavení trebného stíhania, ak **zanikla trebnosť činu** podľa § 215 ods. 1 písm. h) Trebného poriadku.

Zastavenie trebného stíhania podľa § 215 ods. 1 písm. h) Trebného poriadku [obdobne aj odloženie veci pred začatím trebného stíhania podľa § 197 ods. 1 písm. c) Trebného poriadku] z dôvodu zániku trebnosti činu predpokladá, že vo vzťahu k stíhanému skutku pôvodne boli naplnené všetky podmienky jeho trebnosti (vrátane napr. spôsobenia škody v určitej zákonom požadovanej minimálnej výške), tieto však z určitého dôvodu (napr. zmena zákona) dodatočne odpadli. V tom spočíva rozdiel oproti zákonnému dôvodu zastavenia trebného stíhania podľa § 215 ods. 1 písm. b) Trebného poriadku, resp. odmietnutia veci podľa § 197 ods. 1 písm. d) Trebného poriadku, rezultujúcemu zo skutkových zistení ustálených v dostatočnom rozsahu vykonaným dokazovaním, v zmysle ktorých sa v prípade stíhaného skutku od počiatku o trebný čin nejednalo.

V naznačenom kontexte je rovnako dôležité si uvedomiť, že vydaniu uznesenia o odložení veci podľa § 197 ods. 1 písm. c) Trebného poriadku, resp. uznesenia o zastavení trebného stíhania podľa § 215 ods. 1 písm. h) Trebného poriadku, v oboch prípadoch pre zánik trebnosti činu v dôsledku zmeny zákona, **musí** v každej trebnej veci **predchádzať preskúmanie existencie dôvodov pre prípadné odovzdanie, resp. postúpenie veci inému príslušnému orgánu**, pri pozitívnom závere ktorého by tento procesný postup realizovaný či už podľa § 197 ods. 1 písm. a), písm. b) Trebného poriadku alebo podľa § 214 ods. 1 Trebného poriadku mal prednosť pred hore zmienenými spôsobmi meritórneho skončenia trebného konania.

Zákonný dôvod na postúpenie veci inému príslušnému orgánu založený na dôkazno-hodnotiacom úsudku o tom, že stíhaný skutok po zmene Trebného zákona už nie je trebným činom, ale mohol by byť priestupkom alebo iným správnym deliktom, prípadne by mohol byť prejednaný v disciplinárnom konaní, sa v uvedenom zmysle primárne opiera o konkrétnu mimo-trebnú právnu úpravu normujúcu **skutkové predpoklady pre vyvedenie administratívno-právnej alebo disciplinárnej zodpovednosti**, ktoré potenciálne môžu byť

naplnené aj činom obvineného (podozrivého, eventuálne doposiaľ nestotožnenej osoby) tvoriacim predmet trestného konania.

V rámci úvah o tom, akým spôsobom bude zákonne konformné a vecne správne v konkrétnej trestnej veci procesne zareagovať na zmenu Trestného zákona znamenajúcu zánik trestnosti stíhaného činu, je preto vždy žiaduce zaoberať sa v prvom rade existenciou korešpondujúceho priestupku, iného správneho deliktu či disciplinárneho previnenia, znaky skutkovej podstaty ktorého mohli byť naplnené činom doposiaľ preverovaným v trestnom konaní, ktorý sa po nadobudnutí účinnosti čl. I zákona č. 40/2024 Z. z. stal z hľadiska materiálneho trestného práva bezvýznamným.

Po ustálení mimo-trestného právneho základu na posúdenie skutku v trestnej veci, ktorú orgány činné v trestnom konaní zamýšľajú v kontexte legislatívneho vývoja odovzdať, resp. postúpiť inému príslušnému orgánu, je ďalej potrebné posúdiť, či takémuto procesnému postupu a následnému prejednaní dotknutého činu v správnom či disciplinárnom konaní **nebráni prípadný zánik zodpovednosti** za priestupok (napr. podľa § 20 zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov), iný správny delikt (napr. podľa § 51 ods. 5 zákona č. 39/2007 Z. z. o veterinárnej starostlivosti v znení neskorších predpisov), prípadne disciplinárne previnenie (napr. podľa § 194 zákona č. 154/2001 Z. z. o prokurátoroch a právnych čakatel'och prokuratúry v znení neskorších predpisov), a to vzhľadom na lehotu uplynutú od jeho spáchania za súčasného zohľadnenia aj eventuálnej osobitnej úpravy, podľa ktorej sa do tejto lehoty nezapočítava doba, počas ktorej sa na identickom skutkovom základe viedlo trestné stíhanie (aj proti nestotožnenej osobe).

Kumulatívne splnenie podmienok, a to:

1. **materiálnej podmienky**, že skutok nie je trestným činom, ale mohol by byť priestupkom alebo iným správnym deliktom alebo disciplinárnym previnením a
2. **formálnej podmienky**, že prejednaní skutku v správnom konaní alebo disciplinárnom konaní nebránia zákonné prekážky,

zakladá povinnosť orgánu činného v trestnom konaní bez zbytočného odkladu odovzdať, resp. postúpiť trestnú vec inému vecne a miestne príslušnému orgánu na ďalšie konanie, pretože orgán činný v trestnom konaní už nemá právomoc konať a rozhodovať o takomto skutku.

V súvislosti s inštitútom postúpenia veci, v ktorej sa doposiaľ viedlo trestné konanie proti konkrétnej osobe, inému orgánu, je navyše vhodné pripomenúť:

- zákonný dôvod zrušenia zaistenia majetku obvineného na nárok poškodeného na náhradu škody podľa § 51 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku - uplynutím **dvoch mesiacov** od nadobudnutia právoplatnosti uznesenia o postúpení veci inému orgánu,
- povinnosť podľa § 179 ods. 4 Trestného poriadku v spojení s ustanovením § 344 ods. 1 a 2 Trestného poriadku doručiť rovnopis uznesenia, ktorým bola vec postúpená, zákonnému zástupcovi, s ktorým **mladistvý** žije v spoločnej domácnosti, a zástupcovi orgánu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, ak neboli prítomní pri vyhlásení tohto uznesenia a v čase vyhlásenia uznesenia mladistvý obvinený nedovršil osemnásť rok svojho veku, ako aj

- špecifickú procesnoprávnu úpravu v ustanovení § 562a Trestného poriadku výslovne určujúcu orgán, ktorému sa má vec postúpiť (resp. odovzdať) z dôvodu, že nejde o trestný čin, ale skutok by mal prejednať iný orgán ako **disciplinárne previnenie**, a to ak sa vec týka sudcu, súdneho exekútora alebo notára (ministromi spravodlivosti Slovenskej republiky), prípadne prokurátora (generálnemu prokurátorovi Slovenskej republiky).

II. Premlčanie trestného stíhania (§ 87 Trestného zákona)

Podľa § 87 ods. 1 Trestného zákona (v aktuálne účinnom znení - pred nadobudnutím účinnosti zákona č. 40/2024 Z. z.) trestnosť činu zaniká uplynutím premlčacej doby, ktorá je

- a) tridsať rokov, ak ide o zločin, za ktorý tento zákon dovoľuje uložiť trest odňatia slobody na doživotie,*
- b) **dvadsať** rokov, ak ide o zločin, za ktorý tento zákon v osobitnej časti dovoľuje uložiť trest odňatia slobody s hornou hranicou trestnej sadzby **najmenej** desať rokov,*
- c) desať rokov, ak ide o ostatné zločiny,*
- d) päť rokov, ak ide o prečin, za ktorý tento zákon v osobitnej časti dovoľuje uložiť trest odňatia slobody s hornou hranicou trestnej sadzby **najmenej** tri roky,*
- e) tri roky pri ostatných prečinoch.*

Podľa § 87 ods. 1 Trestného zákona (v znení zákona č. 40/2024 Z. z.) trestnosť činu zaniká uplynutím premlčacej doby, ktorá je

- a) tridsať rokov, ak ide o zločin, za ktorý tento zákon dovoľuje uložiť trest odňatia slobody na doživotie,*
- b) **pätnásť** rokov, ak ide o zločin, za ktorý tento zákon v osobitnej časti dovoľuje uložiť trest odňatia slobody s hornou hranicou trestnej sadzby **prevyšujúcou** desať rokov,*
- c) desať rokov, ak ide o ostatné zločiny,*
- d) päť rokov, ak ide o prečin, za ktorý tento zákon v osobitnej časti dovoľuje uložiť trest odňatia slobody s hornou hranicou trestnej sadzby **prevyšujúcou** tri roky,*
- e) tri roky pri ostatných prečinoch.*

Vo všeobecnosti platí, že na to, aby mohli orgány činné v trestnom konaní zákonným spôsobom trestne stíhať konkrétnu fyzickú alebo právnickú osobu, musia mať okrem iného negatívnym spôsobom zodpovedanú predbežnú hmotno-právnu otázku, či došlo k zániku trestnosti činu premlčaním trestného stíhania.

V špecifickej situácii, kedy premlčacia doba uplynula bez vznesenia obvinenia (ako najčastejšieho dôvodu prerušenia jej plynutia), je potrebné sústrediť pozornosť na preverenie, či sa páchatel v priebehu jej plynutia správal inkriminujúcim spôsobom predvídaným v ustanovení § 87 ods. 3 písm. b) Trestného zákona, čo by rovnako odôvodňovalo záver o prerušení premlčania trestného stíhania spojeného s anulovaním dovedy uplynutej časti premlčacej doby a počiatkom jej opätovného plynutia v plnej zákonom ustanovenej dĺžke.

Z hľadiska výkonu pôsobnosti prokurátora v trestnom konaní, najmä v priebehu jeho predsúdnej fázy, je v kontexte obligatórneho skúmania existencie spomínanej negatívnej

podmienky na trestné stíhanie potrebné upriamiť pozornosť na konkrétne novelizácie hmotno-právnej úpravy v tejto oblasti majúce dosah na dĺžku premlčacej doby, na zákonné predpoklady pre prerušenie jej plynutia a na intertemporálne súvislosti posudzovania tohto hmotno-právneho inštitútu, a to v dôsledku viacerých legislatívnych zmien Trestného zákona:

II.1 zákonom č. 40/2024 Z. z.

II.1.1 Dĺžka premlčacích dôb

Novelizačné body č. 55 až 57 čl. I. zákona č. 40/2024 Z. z.:

1. **priamo skracujú dĺžku jednej z premlčacích dôb** podľa § 87 ods. 1 písm. b) Trestného zákona, a to **z dvadsiatich rokov na pätnásť rokov**,

V novelizačnom bode 55 čl. I. zákona č. 40/2024 Z. z. [§ 87 ods. 1 písm. b)] sa slovo „dvadsať“ nahrádza slovom „pätnásť“.

2. **sprísňujú kritériá základného určenia dĺžky premlčacích dôb** v závislosti od hornej hranice zákonom ustanovenej sadzby trestu odňatia slobody v ustanovení § 87 ods. 1 písm. b) a d) Trestného zákona,

V novelizačnom bode 56 čl. I. zákona č. 40/2024 Z. z. [§ 87 ods. 1 písm. b)] sa slovo „najmenej“ nahrádza slovom „prevyšujúcou“.

V novelizačnom bode 57 čl. I. zákona č. 40/2024 Z. z. [§ 87 ods. 1 písm. d)] sa slovo „najmenej“ nahrádza slovom „prevyšujúcou“.

v dôsledku čoho

- **zločin s hornou hranicou trestnej sadzby desať rokov** už nebude spadať do pásma vymedzeného v ustanovení § 87 ods. 1 písm. b) Trestného zákona (s novou premlčacou dobou 15 rokov), ale do pásma definovaného v ustanovení § 87 ods. 1 písm. c) Trestného zákona (s premlčacou dobou desať rokov), tzn. **pri tejto kategórii zločinov dochádza oproti aktuálne platnému a účinnému právnomu stavu k redukcii premlčacej doby o polovicu** (z dvadsiatich rokov na desať rokov),
- **prečin s hornou hranicou trestnej sadzby tri roky** už nebude spadať do pásma vymedzeného v ustanovení § 87 ods. 1 písm. d) Trestného zákona (s premlčacou dobou päť rokov), ale do pásma definovaného v ustanovení § 87 ods. 1 písm. e) Trestného zákona (s premlčacou dobou tri roky), tzn. **pri tejto kategórii prečinov dochádza oproti aktuálne platnému a účinnému právnomu stavu k redukcii premlčacej doby o dve pätiny** (z piatich rokov na tri roky).

Okrem uvedených skutočností budú mať na vyhodnocovanie eventuálnej neprípustnosti trestného stíhania podľa § 9 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku **priamy** dosah aj viaceré d'alsie novelizačné body čl. I zákona č. 40/2024 Z. z., medzi ktoré možno zaradiť:

- **ustanovenia, ktoré pri trestných činoch znižujú doterajšiu hornú hranicu zákonom ustanovenej trestnej sadzby**, kde následkom zmeny tohto základného determinantu dĺžky premlčacej doby sa na premlčaciu dobu môže aj bez zmeny jeho právnej kvalifikácie vzťahovať iné ustanovenie § 87 ods. 1 Trestného zákona ako doposiaľ,
- **ustanovenia, ktoré zavedením nového kvantitatívneho nastavenia škodových kvalifikačných pásiem v ustanovení § 125 ods. 1 Trestného zákona budú mať za následok zmiernenie aktuálneho právneho posúdenia tých skutkov ako trestné činy**, v prípade ktorých je spôsobenie majetkovej škody (resp. získanie prospechu pre seba alebo iného, spáchanie činu na veci určitej hodnoty alebo spáchanie činu v určitom rozsahu) v určitej minimálnej výške kvalifikačne relevantným znakom objektívnej stránky ich skutkovej podstaty, čo vzhľadom na zníženie hornej hranice zákonom ustanovenej trestnej sadzby môže priamo ovplyvniť ich subsumpciu pod príslušné ustanovenie § 87 ods. 1 Trestného zákona.

II.1.2 Prerušenie premlčania trestného stíhania

Okrem zmien, ktoré pri mnohých skutkoch budú reálne viesť k citeľnému skráteniu premlčacej doby ich potenciálneho trestného stíhania, a teda z pohľadu páchatel'ov trestných činov ich možno klasifikovať ako priaznivé, prinesie novelizačný bod č. 58 čl. I zákona č. 40/2024 Z. z. určité nové aj v oblasti vyhodnocovania podmienok na prerušenie premlčania trestného stíhania (s následkom začatia plynutia novej premlčacej doby - § 87 ods. 4 Trestného zákona).

V tomto smere možno diferencovane zdôrazniť:

1. **spresnenie dôvodu prerušenia premlčania trestného stíhania podľa § 87 ods. 3 písm. a) Trestného zákona**, tzn. realizáciou procesných úkonov orgánmi činnými v trestnom konaní smerujúcich k trestnému stíhaniu páchatel'a, kde došlo jednak k explicitnému podmieneniu vyvolania predmetného právneho účinku "**riadnosťou**" takých úkonov trestného konania (ktorú je zrejme nutné vnímať cez prizmu ich zákonnosti), ako aj k zadefinovaniu predpokladu pre **spätne odňatie právneho účinku týmto procesným úkonom (účinnok ex tunc)**, a to pokiaľ bolo obvinenie následne zrušené (legislatívne artikulovanie v praxi už predtým akceptovanej zásady).

Novelizačný bod 58 čl. I. zákona č. 40/2024 Z. z. [§ 87 ods. 3 písm. a)] znie:

„(3) Premlčanie trestného stíhania sa prerušuje

- a) vznesením obvinenia pre trestný čin, o ktorého premlčanie ide, ako aj po ňom nasledujúcimi riadnymi úkonmi orgánu činného v trestnom konaní, sudcu pre prípravné konanie alebo súdu smerujúcimi k trestnému stíhaniu obvineného, okrem prípadu, ak obvinenie bolo následne zrušené.“*

2. **modifikáciu dôvodu prerušenia premlčania trestného stíhania podľa § 87 ods. 3 písm. b) Trestného zákona**, tzn. správaním sa páchatel'a v premlčacej dobe trestno-právne relevantným spôsobom, kde k zákonom predpokladanému dôsledku na plynutie premlčacej doby v podobe jeho prerušenia nebude po novom viesť spáchanie akéhokoľvek úmyselného trestného činu, **ale** [po vzore právnej úpravy v ustanovení § 34 ods. 4 písm. b)

českého Trestního zákoníka č. 40/2009 Sb.] **len takého trestného činu** (úmyselného či nedbanlivostného), **za ktorý je Trestným zákonom ustanovený aspoň rovnako prísny trest**; inými slovami, namiesto formy zavinenia bude rozhodným atribútom závažnosť nového trestného činu vyjadrená druhom trestu a jeho zákonom ustanovenou trestnou sadzbou.

Novelizačný bod 58 čl. I. zákona č. 40/2024 Z. z. [§ 87 ods. 3 písm. b)] znie:

„(3) Premlčanie trestného stíhania sa prerušuje

b) ak páchatel' spáchal v premlčacej dobe nový trestný čin, za ktorý tento zákon ustanovuje trest rovnaký alebo prísnejší.“

Pri skúmaní otázky prerušenia premlčania trestného stíhania podľa zdôrazneného novelizovaného ustanovenia § 87 ods. 3 písm. b) Trestného zákona rovnako nemožno opomenúť imperatív vyplývajúci z ustanovenia § 2 ods. 1 druhej vety Trestného zákona v spojení s čl. 50 ods. 6 druhou vetou Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), tzn. zásadu *lex mitior* (retroaktívne uplatnenie priaznivejšieho trestnoprávneho predpisu).

V danom kontexte je preto **potrebné určiť priaznivejšiu verziu hmotno-právnej úpravy tejto otázky**, keďže prípadný právny záver o tom, že k prerušeniu premlčania trestného stíhania podľa § 87 ods. 3 písm. b) Trestného zákona v konkrétnom prípade určitého páchatel'a nedošlo, môže v konkrétnostiach danej trestnej veci odôvodniť ďalšie nepokračovanie jeho trestného stíhania.

Takýmto pre páchatel'a priaznivejším zákonom nemusí byť za každých skutkových okolností vždy len Trestný zákon v znení účinnom od 6. augusta 2024, ale priaznivejším pre páchatel'a môže byť aj Trestný zákon v znení účinnom do 5. augusta 2024, tzn. do uverejnenia nálezu ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 3/2024 z 3. júla 2024 v Zbierke zákonov Slovenskej republiky.

Bolo by tomu tak v prípade nedbanlivostného trestného činu, za ktorý Trestný zákon ustanovuje trest rovnaký alebo prísnejší (v porovnaní so stíhaným trestným činom). A naopak, okolnosť spáchania nedbanlivostného trestného činu bez ohľadu na prítomnosť jeho trestného postihu by podľa Trestného zákona v znení účinnom do 5. augusta 2024 nespôsobila prerušenie premlčania trestného stíhania).

V týchto intenciách je plne aplikovateľná judikatúra súdov do 31. decembra 2005, nakoľko znenie § 87 ods. 3 písm. b) Trestného zákona je identické so znením § 67 ods. 3 písm. b) zákona č. 140/1961 Zb. Trestný zákon.

II.1.3 Intertemporálne súvislosti premlčania trestného stíhania

Z hľadiska prechodných ustanovení Trestného zákona sa inštitútu premlčania trestného stíhania priamo týka novelizačný bod č. 198 čl. I zákona č. 40/2024 Z. z., a to v časti ustanovenia § 438k ods. 5 Trestného zákona.

Podľa novelizačného bodu 198 sa za § 438j sa vkladá § 438k, ktorý vrátane nadpisu znie:

„§ 438k

Prechodné ustanovenia k úpravám účinným od 15. marca 2024

(5) Trestné stíhanie, ktorého premlčanie bolo prerušené z dôvodov podľa § 87 ods. 3 pred 15. marcom 2024, sa považuje za premlčané, ak dôvody prerušenia premlčania tohto trestného stíhania prvýkrát nastali až po uplynutí premlčacej doby tohto trestného stíhania určenej podľa tohto zákona v znení účinnom od 15. marca 2024.“.

Označené zákonné ustanovenie malo, podľa osobitnej časti dôvodovej správy „*plne rešpektujúc základnú zásadu časovej pôsobnosti Trestného zákona aj vo vzťahu k plynutiu premlčacích dôb*“, upravovať vplyv novej zákonnej úpravy premlčania trestného stíhania na posudzovanie tejto procesnej podmienky na trestnosť činu v prípadoch, ak pred nadobudnutím účinnosti zákona č. 40/2024 Z. z. došlo k prerušeniu premlčania trestného stíhania z dôvodov zadaných v pôvodnom znení hmotno-právnej úpravy. Implicitne pritom vyjadruje, že na to, aby v spojitosti s takým prerušením zostal nedotknutý účinok predpokladaný v ustanovení § 87 ods. 4 Trestného zákona, muselo by k takému prerušeniu premlčania dôjsť ešte pred uplynutím skrátenej premlčacej doby novoustanovenej zákonom č. 40/2024 Z. z. Inak (teda pokiaľ napríklad k vzneseniu obvinenia, prípadne ku spáchaniu nového úmyselného trestného činu páchatelom, a teda k prerušeniu premlčania síce došlo ešte v priebehu plynutia premlčacej doby v dĺžke ustanovenej prednovelizačnou hmotno-právnou úpravou, avšak až v priebehu jej časti presahujúcej časový rámec premlčania novoustanovený Trestným zákonom v znení zákona č. 40/2024 Z. z. pre daný trestný čin) sa podľa novelizovaného prechodného ustanovenia § 438k ods. 5 Trestného zákona takéto trestné stíhanie *ex lege* považuje za premlčané.

Z nálezu ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 3/2024 z 3. júla 2024 vyplýva, že ústavný súd prvým výrokom predmetného rozhodnutia rozhodol o nesúlade (okrem iných aj) ustanovenia bodu 198 čl. I zákona č. 40/2024 Z. z., a to (aj) v časti týkajúcej sa ustanovenia § 438k ods. 5 Trestného zákona, s čl. 1 ods. 1 ústavy. Vychádzajúc z uvedeného platí, že zákon č. 40/2024 Z. z., ktorého účinnosť bola uznesením ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 3/2024 z 28. februára 2024 pozastavená aj v časti ustanovenia § 438k ods. 5 Trestného zákona (čl. I bod 198), nenadobudol v dotknutej časti účinnosť.

Z odôvodnenia nálezu ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 3/2024 z 3. júla 2024 je evidentné, že k derogácii ustanovenia bodu 198 čl. I zákona č. 40/2024 Z. z. v časti týkajúcej sa ustanovenia § 438k ods. 5 Trestného zákona nedošlo v danom prípade z dôvodu, že by takáto úprava (deklarujúca nevyhnutnosť spätného vyhodnocovania včasnosti prerušenia premlčania, ku ktorému malo dôjsť pred nadobudnutím účinnosti zákona č. 40/2024 Z. z., posudzujúc pritom túto otázku z hľadísk ním skrátených premlčacích dôb) podľa názoru ústavného súdu neprípustne rozširovala účinky imperatívu retroaktivity v prospech páchatel'a a vymykala sa tak pôsobnosti čl. 50 ods. 6 druhej vety ústavy v spojení s ustanovením § 2 ods. 1 druhej vety Trestného zákona.

Odôvodnenie citovaného nálezu v uvedenom zmysle neumožňuje dospieť k záveru, že by ústavný súd považoval za problematickú samotnú podstatu novelizovaného ustanovenia § 438k ods. 5 Trestného zákona, ktorú jeho schválením zákonodarca sledoval a ktorá spočíva v spätnom znegovaní hmotno-právneho účinku vzniku dôvodov prerušenia premlčania trestného stíhania podľa § 87 ods. 3 Trestného zákona, vrátane procesných úkonov, ktoré boli vykonané v súlade s vtedy platnou a účinnou procesnoprávnou úpravou a smerovali k trestnému stíhaniu páchatel'a - predovšetkým vznesenia obvinenia pre trestný čin, o ktorého premlčanie ide [k tomu pozri uznesenie Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 6 Tdo 584/2004, uznesenie Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 8 Tdo 1114/2008 z 24.09.2008 (R 59/2009), uznesenie Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 8 Tdo 797/2010 z 28.07.2010 (R 53/2011)], pokiaľ k tomu došlo až po tom, čo je na premlčaciu dobu optikou novelizovanej hmotno-právnej úpravy nevyhnutné nazerať ako na márne uplynutú.

Naopak, ústavný súd v odôvodnení nálezu sp. zn. PL. ÚS 3/2024 z 3. júla 2024 (bod 417) konštatuje, že v prípade čl. I bodu 198 zákona č. 40/2024 Z. z. v časti § 438k ods. 5 zistil ústavný nesúlad s čl. 1 ods. 1 ústavy v kontexte čl. 50 ods. 6 ústavy rovnakej kvality, ako v prípade čl. I bodu 198 zákona č. 40/2024 Z. z. v časti § 438k ods. 1, ktorý označil za „*neprípustnú modifikáciu čl. 50 ods. 6 ústavy premietnutú v podústavnej rovine do § 2 ods. 1 Trestného zákona o časovej pôsobnosti Trestného zákona.*“ Konceptii sporného prechodného ustanovenia ústavný súd vytkol, že zánik trestnosti činu v dôsledku premlčania trestného stíhania, k prerušeniu ktorého došlo z dôvodov podľa § 87 ods. 3 Trestného zákona pred nadobudnutím účinnosti zákona č. 40/2024 Z. z., avšak tieto dôvody nastali až po márnom uplynutí (skrátenej) premlčacej doby ustanovenej označenou novelou Trestného zákona, pripúšťa výlučne v procesnej situácii, kedy dôvody prerušenia premlčania trestného stíhania nastali po uplynutí novoustanovenej premlčacej doby (výlučne) prvýkrát - a nie aj v ľubovoľnom ďalšom prípade.

V aplikačnej praxi však v období nasledujúcom po spáchaní trestného činu, a to ako v priebehu eventuálneho trestného konania, tak aj mimo jeho procesného rámca, frekventovane dochádza ku kumulácii dôvodov prerušenia premlčania trestného stíhania, resp. ich viacnásobnému postupnému vzniku (realizáciou procesných úkonov alebo páchaním inej trestnej činnosti). Tieto majú zakaždým za následok začatie plynutia novej premlčacej doby. K premlčaniu trestného stíhania pritom môže dôjsť nielen v prípade, ak márne uplynie premlčacia doba plynúca v období od spáchania trestného činu až po prvý vznik dôvodu na jej prerušenie, ale aj vtedy, ak premlčacia doba márne uplynie v období medzi výskytom dvoch po sebe časovo nasledujúcich dôvodov jej prerušenia, a to v ľubovoľnom ďalšom slede.

V uvedenom zmysle **je za „posudzovaný cyklus“** (pozri bod 417 odôvodnenia nálezu ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 3/2024 z 3. júla 2024), bez ohľadu na poradie ktorého sa má po nadobudnutí účinnosti zákonnej zmeny *ad hoc* spätne vyhodnocovať negatívna podmienka trestnosti v podobe premlčania trestného stíhania, **namieste považovať každé nové plynutie premlčacej doby iniciované buď prvotne spáchaním trestného činu (o ktorého premlčanie ide) alebo následne vznikom dôvodu prerušenia už plynúcej premlčacej doby.**

Z odôvodnenia nálezu sp. zn. PL. ÚS 3/2024 z 3. júla 2024 (bod 536) vyplýva, že za rozpor ustanovenia bodu 198 čl. I zákona č. 40/2024 Z. z. v časti týkajúcej sa ustanovenia § 438k ods. 5 Trestného zákona s čl. 1 ods. 1 ústavy v kontexte čl. 50 ods. 6 ústavy považuje ústavný súd to, že toto ustanovenie „*umožňuje považovať pri spätnom použití nových, pre páchatel'a priaznivejších pravidiel týkajúcich sa trestnosti činu trestné stíhanie za premlčané **len** v prípade, ak dôvody skoršieho prerušenia premlčania nastali po márnom uplynutí novoustanovenej premlčacej doby **len** prvýkrát, teda nie aj v ľubovoľnom d'alšom prípade takého, teda spätého posúdenia prerušenia premlčania.*“

Ústavný súd tak zjavne považuje za ústavne nesúladnú limitáciu dosahu označeného ustanovenia, z ktorého môže páchatel' benefitovať, výlučne na určitý okruh trestných vecí, v ktorých premlčacia doba (v jej dĺžke skrátenej zákonom č. 40/2024 Z. z.) začala plynúť výhradne spáchaním trestného činu, keďže prvotný vznik dôvodov prerušenia premlčania dikcia tohto ustanovenia predpokladala až po jej uplynutí. Nie je zrejmé, či by tak pokrýval aj prípady, kedy k márnemu uplynutiu premlčacej doby (v jej dĺžke skrátenej zákonom č. 40/2024 Z. z.) došlo v medziobdobí vzniku (v poradí akýchkoľvek) dvoch po sebe následne existujúcich dôvodov prerušenia premlčania trestného stíhania. V každom prípade však obsah odôvodnenia nálezu ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 3/2024 z 3. júla 2024 indikuje, že derogačný zásah bol ústavným súdom vykonaný s cieľom zamedziť tomu, aby ustanovenie bodu 198 čl. I zákona č. 40/2024 Z. z. v časti týkajúcej sa ustanovenia § 438k ods. 5 Trestného zákona bolo interpretované a aplikované v neprospech páchatel'a, resp. aby páchatel' nebol takto ukrátený o retroaktívne použitie celého komplexu nových, pre neho priaznivejších pravidiel týkajúcich sa trestnosti činu.

Riadiac sa novelizovanou trestnoprávnou úpravou, rešpektujúc pritom zároveň rozhodovaciu činnosť ústavného súdu, je preto v trestných veciach, v ktorých pred nadobudnutím účinnosti čl. I zákona č. 40/2024 Z. z. došlo k prerušeniu premlčania trestného stíhania z dôvodov uvedených v ustanovení § 87 ods. 3 Trestného zákona, a to aj za absencie použiteľných prechodných ustanovení riešiacich posudzovanie tejto hmotno-právnej otázky, potrebné striktne sa riadiť zásadou *lex mitior* v zmysle ustanovenia § 2 ods. 1 Trestného zákona, ktoré je zákonným odrazom zásady vyjadrenej v čl. 50 ods. 6 Ústavy Slovenskej republiky, a ktoré v rozsahu svojej úpravy okrem toho, že zakazuje retroaktivitu nepriaznivú pre páchatel'a, zároveň prikazuje retroaktivitu priaznivú pre páchatel'a, a to bezvýnimčne.

Pritom treba mať na pamäti, že pri posudzovaní trestnosti sa konkrétny Trestný zákon aplikuje systematicky ako celok v súhrne jeho jednotlivých inštitútov a v celom súbore jeho ustanovení, z čoho vychádzal aj ústavný súd, keď v kontexte ustanovenia bodu 198 čl. I zákona č. 40/2024 Z. z. v časti týkajúcej sa ustanovenia § 438k ods. 5 Trestného zákona v odôvodnení nálezu sp. zn. PL. ÚS 3/2024 z 3. júla 2024 (bod 417) konštatoval, že „*jednotlivé čiastkové aspekty posudzovania trestnosti činu a ukladania trestu sa totiž nedajú oddeliť a selektívne v prechodnom ustanovení zmeny Trestného zákona ustanoviť, ktorý z nich bude konvenovať čl. 50 ods. 6 ústavy a ktorý nie - dotknuté inštitúty sa vždy posudzujú ako **celok**, a to pre konkrétny prípad z hľadiska výslednej priaznivosti pre páchatel'a, od čoho je pri vzájomnom porovnaní závislý výber Trestného zákona v jeho konkrétne účinnom znení.*“

Vyššie uvedenému princípu by potom zrejme odporovalo, **ak by sa jeden z aspektov premlčania trestného stíhania - včasnosť** (z pohľadu nastúpenia relevantnej právnej skutočnosti pred uplynutím premlčacej doby) **vzniku dôvodu jeho prerušenia pred nadobudnutím účinnosti novelizovanej úpravy posudzoval podľa ustanovení Trestného zákona účinného do 5. augusta 2024**, teda spravujúc sa pre tento vyselektovaný účel dĺžkou premlčacích dôb pred ich skrátením zákonom č. 40/2024 Z. z., **a všetky zvyšné atribúty trestnosti činu**, nevynímajúc pritom ani dĺžku premlčacej doby plynúcej od vzniku posledného dôvodu prerušenia premlčania, **by sa už posudzovali podľa ustanovení Trestného zákona v znení účinnom od 6. augusta 2024.**

II.2 zákonom č. 47/2024 Z. z.

II.2.1 Dĺžka premlčacích dôb

Zákon č. 47/2024 Z. z. s účinnosťou od 15. marca 2024 doplnil ustanovenie § 87 Trestného zákona o odsek 6, ktorým špecifikuje hmotno-právne podmienky na právnu kvalifikáciu skutku ako trestný čin a hornú hranicu zákonom ustanovenej trestnej sadzby trestu odňatia slobody, kumulatívne splnenie ktorých spája so **špeciálne určenou dĺžkou premlčacej doby**. Zákomom č. 47/2024 Z. z. sa zavádza určitý odklon od všeobecnej úpravy dĺžky jednotlivých premlčacích dôb.

Ustanovenie § 87 sa dopĺňa odsekom 6, ktorý znie:

*„(6) Ak ide o **zločin**, za ktorý tento zákon v prvej hlave, druhej hlave, tretej hlave a deviatej hlave osobitnej časti dovoľuje uložiť trest odňatia slobody s hornou hranicou trestnej sadzby **najmenej desať rokov**, trestnosť činu zaniká uplynutím **premlčacej doby, ktorá je dvadsať rokov**; ustanovenie odseku 1 písm. b) sa nepoužije. Ak ide o **prečin**, za ktorý tento zákon v prvej hlave, druhej hlave, tretej hlave a deviatej hlave osobitnej časti dovoľuje uložiť trest odňatia slobody s hornou hranicou trestnej sadzby **najmenej tri roky**, trestnosť činu zaniká uplynutím **premlčacej doby, ktorá je päť rokov**; ustanovenie odseku 1 písm. d) sa nepoužije.“*

V intenciách takejto právnej úpravy, ak pôjde o skutok:

- (i) právne kvalifikovaný ako niektorý zo **zločinov** uvedených v I., II., III. a IX. hlave **osobitnej časti Trestného zákona**, a zároveň
- (ii) za ktorý Trestný zákon dovoľuje uložiť trest odňatia slobody s **hornou hranicou trestnej sadzby najmenej desať rokov**,

do 5. augusta 2024 platila, a aj po nadobudnutí účinnosti čl. I zákona č. 40/2024 Z. z. bude pri ňom naďalej platiť **špeciálne ustanovená premlčacia doba v trvaní 20 rokov**.

Pri **zločinoch uvedených v iných hlavách osobitnej časti Trestného zákona** (napríklad majetkové a hospodárske zločiny), za ktoré Trestný zákon dovoľuje uložiť trest odňatia slobody s hornou hranicou trestnej sadzby najmenej desať rokov, po nadobudnutí účinnosti zákona č. 40/2024 Z. z. **platí premlčacia doba v trvaní desať rokov** [§ 87 ods. 1

písm. c) Trestného zákona], keďže po novom už nie sú subsumovateľné pod ustanovenie § 87 ods. 1 písm. b) Trestného zákona.

V prípade, ak pôjde o skutok:

- (i) právne kvalifikovaný ako niektorý z **prečinov** uvedených v **I., II., III. a IX. hlave osobitnej časti Trestného zákona**, a zároveň
- (ii) za ktorý Trestný zákon dovoľuje uložiť trest odňatia slobody s **hornou hranicou trestnej sadzby najmenej tri roky**,
do 5. augusta 2024 platila, a aj po nadobudnutí účinnosti čl. I. zákona č. 40/2024 Z. z. bude pri ňom naďalej platiť **špeciálne ustanovená premlčacia doba** v trvaní **päť rokov**.

Pri **prečinoch uvedených v iných hlavách osobitnej časti Trestného zákona** (napríklad majetkové a hospodárske prečiny), za ktoré Trestný zákon dovoľuje uložiť trest odňatia slobody s hornou hranicou trestnej sadzby najmenej tri roky, po nadobudnutí účinnosti zákona č. 40/2024 Z. z. **platí premlčacia doba v trvaní tri roky [§ 87 ods. 1 písm. e) Trestného zákona]**, keďže po novom už nie sú subsumovateľné pod ustanovenie § 87 ods. 1 písm. d) Trestného zákona.

II.3 zákonom č. 214/2024 Z. z.

II.3.1 Intertemporálne súvislosti premlčania trestného stíhania

Inštitútu premlčania trestného stíhania sa napokon priamo týka aj druhý novelizačný bod čl. I zákona č. 214/2024 Z. z., ktorý pre osobitne právnou kvalifikáciou (§ 213, § 233 až 234, § 237, § 254, § 261 až 263, § 266, § 276 až 277a, § 278a, § 326, § 328 až 336 alebo § 336c a 336d Trestného zákona) a predmetom útoku (finančné záujmy Európskej únie) definovanú kategóriu trestných činov s účinnosťou odo dňa jeho uverejnenia v Zbierke zákonov Slovenskej republiky taktiež prináša odklon od všeobecnej trestno-právnej úpravy.

Vzhľadom na konzultácie s Európskou komisiou bolo nadobudnutie účinnosti zákona č. 214/2024 Z. z. určené na deň jeho vyhlásenia, a to z dôvodu, aby sa tak stalo ešte predtým, ako nadobudne účinnosť čl. I zákona č. 40/2024 Z. z., ktorá bola dočasne pozastavená uznesením ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 3/2024 z 28. februára 2024. V dôsledku takéhoto postupu zákonodarcu sa dňom neskoršieho vyhlásenia nálezu ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 3/2024 z 3. júla 2024 v Zbierke zákonov Slovenskej republiky spôsobom upraveným v zákone č. 40/2024 Z. z. (s výnimkou ústavným súdom derogovaných ustanovení) zmenila a doplnila právna úprava Trestného zákona v znení zákona č. 214/2024 Z. z.

Podľa novelizačného bodu 2 čl. I zákona č. 214/2024 Z. z. sa § 87 dopĺňa odsekom 7, ktorý znie:

„(7) Ak sa zákonom skráti premlčacia doba v prípade trestných činov podľa § 213, § 233 až 234, § 237, § 254, § 261 až 263, § 266, § 276 až 277a, § 278a, § 326, § 328 až 336 alebo § 336c a 336d, ktorých spáchaním dochádza k poškodzovaniu finančných záujmov Európskej únie, ktorej plynutie bolo prerušené podľa odseku 3 pred nadobudnutím účinnosti takého zákona,

účinky prerušenia premlčania trestného stíhania, ako aj účinky úkonov podľa odseku 3 písm. a) zostávajú zachované, aj keby v čase prerušenia premlčania trestného stíhania bolo trestné stíhanie podľa takého zákona už premlčané.“

V uvedenom zmysle zákon č. 214/2024 Z. z. v označenom ustanovení prehlasuje za zachované účinky prerušenia premlčania trestného stíhania z niektorého z dôvodov podľa § 87 ods. 3 Trestného zákona, ako aj účinky úkonov smerujúcich k trestnému stíhaniu páchatel'a, ku ktorým došlo pred nadobudnutím účinnosti novely Trestného zákona, aj v takej situácii, ak tieto hmotno-právne relevantné skutočnosti nastali až po uplynutí premlčacej doby v skrátenej dĺžke novoustanovenej dotknutou novelou Trestného zákona.

V trestných veciach vedených pre trestné činy taxatívne vymedzené v novelizovanom ustanovení § 87 ods. 7 Trestného zákona, v ktorých bolo premlčanie trestného stíhania pred nadobudnutím účinnosti zákona č. 40/2024 Z. z. prerušené z niektorého z dôvodov podľa § 87 ods. 3 Trestného zákona, tak vzhľadom na skutočnosť, že všeobecná časť Trestného zákona je o novelizované ustanovenie § 87 ods. 7 Trestného zákona doplnená ešte pred publikovaním nálezu ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 3/2024 z 3. júla 2024, nevzniká potreba spätne k momentu vzniku takého dôvodu prerušenia premlčania trestného stíhania vyhodnocovať otázku eventuálneho márneho uplynutia premlčacej doby v jej zákonom č. 40/2024 Z. z. skrátenej dĺžke s následkom ďalšej neprípustnosti vedenia takého trestného stíhania.

Predmetná novelizačná aktivita zákonodarcu reagujúca na výhrady vznesené zo strany Európskej komisie privilegovaním konkrétnej kategórie trestných vecí v dôsledku neprípustenia, aby sa určitá časť priaznivejšieho Trestného zákona v znení zákona č. 40/2024 Z. z. (podľa ktorej sa posudzuje včasnosť vzniku dôvodu prerušenia premlčania ako esenciálnej podmienky vyvolania zákonom predpokladaného účinku v podobe začatia plynutia novej premlčacej doby) v procese posudzovania podmienok trestnosti činu aplikovala, zjavne vychádzala z premisy (implicitne akceptovanej ústavným súdom v odôvodnení nálezu sp. zn. PL. ÚS 3/2024 z 3. júla 2024), že na ostatné trestné veci sa imperatív retroaktivity v prospech páchatel'a aj v zmienenej špecifickej otázke bez ďalšieho vzťahuje.

V rámci výkonu dozorovej pôsobnosti bude prokurátor musieť v absolútnej väčšine prípadov aplikovať ustanovenia Trestného zákona v znení zákona č. 40/2024 Z. z. s výnimkami vyplývajúcimi z nálezu ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 3/2024 z 3. júla 2024, ďalej zákonom č. 47/2024 Z. z. i zákona č. 214/2024 Z. z., ktorý je pre páchatel'a spravidla priaznivejší, v ojedinelých prípadoch ustanoveniami Trestného zákona v znení účinnom do nadobudnutia účinnosti zákona č. 40/2024 Z. z.

Pre účely správneho určenia dĺžky premlčacej doby a náležitého vysporiadania sa so zákonnými predpokladmi pre prerušenie premlčania trestného stíhania v trestnom konaní pre trestný čin, ktorého trestnosť zaniká uplynutím premlčacej doby (všetky trestné činy s výnimkou trestných činov uvedených v ustanovení § 88 Trestného zákona), je v zásade potrebné zodpovedať,

1. aplikácia ustanovení ktorého Trestného zákona ako celistvého súhrnu noriem bude pre páchatel'a v konkrétnostiach trestnej veci v rozhodnom momente priaznivejšia (neopomínajúc pritom ani včasnosť vzniku a materiálny obsah dôvodov prerušenia premlčania trestného stíhania),
2. s akou hornou hranicou zákonom ustanovenej trestnej sadzby je spojená (eventuálne podľa bodu 1 modifikovaná) právna kvalifikácia stíhaného skutku podľa ustanovení tej istej časovej verzie Trestného zákona,
3. do ktorej z kategórií podľa § 87 ods. 1 písm. a) až e) tej istej časovej verzie Trestného zákona spadá stíhaný skutok s ohľadom na právnu kvalifikáciu podľa bodu 2, a najmä od nej sa odvíjajúcu hornú hranicu zákonom ustanovenej trestnej sadzby,
4. či vzhľadom na právnu kvalifikáciu, eventuálne aj v spojitosti s minimálnou výškou hornej hranice trestnej sadzby trestu odňatia slobody, nie je pre dotknutú kategóriu trestných činov v ustanoveniach § 87 ods. 5 alebo 6 Trestného zákona špecificky regulovaná dĺžka premlčacej doby, resp. iný aspekt jej plynutia (najskorší možný moment jej uplynutia),
5. či v priebehu plynutia premlčacej doby v dĺžke určenej spôsobmi podľa bodov 3 a 4 nedošlo vo vzťahu ku konkrétnej osobe k prerušeniu premlčania trestného stíhania, osobitne z dôvodu podľa § 87 ods. 3 písm. b) Trestného zákona, tzn. správania sa páchatel'a inkriminujúcim spôsobom v priebehu plynutia premlčacej doby [spáchanie úmyselného trestného činu (podľa právnej úpravy účinnej do 5. augusta 2024), resp. spáchanie trestného činu, za ktorý Trestný zákon ustanovuje trest rovnaký alebo prísnejší (podľa právnej úpravy účinnej od 6. augusta 2024)].

Ak prokurátor po preskúmaní podkladov vzťahujúcich sa k predmetnej negatívnej podmienke trestného stíhania zistí, že medzi ľubovoľnými dvomi právnymi skutočnosťami zakladajúcimi plynutie novej (a eventuálne aj anulovanie doposiaľ uplynutej) doby premlčania trestného stíhania, tzn. (i) spáchaním trestného činu, o ktorého premlčanie ide alebo (ii) vznikom niektorého z dôvodov prerušenia premlčania, vo vzťahu k identifikovanému páchatel'ovi predmetného trestného činu v minulosti táto premlčacia doba už márne uplynula, dôsledne vo svetle odpovedí na vyššie definované otázky vyhodnotí splnenie zákonných podmienok pre zastavenie takého trestného stíhania podľa § 215 ods. 1 písm. d) Trestného poriadku s poukazom na § 9 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku.

Nakoľko meritórne rozhodnutie podľa vyššie citovaného zákonného ustanovenia v sebe implikuje dôkazno-hodnotiace úsudky orgánu s rozhodovacou právomocou, v zmysle ktorých sa stíhaný skutok stal, má znaky trestného činu a tento spáchala určitá osoba, prípustnosť trestného stíhania ktorej zanikla uplynutím premlčacej doby, vzniká potreba dôsledne sa ešte pred jeho vydaním vysporiadať s dôvodnosťou eventuálneho zastavenia dotknutého trestného stíhania z niektorého z dôvodov podľa § 215 ods. 1 písm. a), b) alebo c) Trestného poriadku, ktoré sú pre páchatel'a **priaznivejšie** a ktorých uplatnenie by z tohto dôvodu bolo nevyhnutné uprednostniť pred zastavením trestného stíhania pre zánik trestnosti činu.

Pokiaľ aplikácia zmienených pre páchatel'a priaznivejších zákonných dôvodov zastavenia trestného stíhania s ohľadom na dôkazný stav zadovážený v rozhodnom momente nebude v posudzovanej trestnej veci opodstatnená a orgán činný v trestnom konaní preto

pristúpi k zastaveniu trestného stíhania pre jeho neprípustnosť z dôvodu premlčania trestného stíhania, netreba opomenúť existenciu:

- špecifickej poučovacej povinnosti orgánov činných v trestnom konaní vo vzťahu k obvinenému podľa § 9 ods. 4 Trestného poriadku, v zmysle ktorej sa v takomto trestnom stíhaní pokračuje, ak obvinený do troch dní odvtedy, čo mu bolo uznesenie o zastavení trestného stíhania oznámené, vyhlási, že na prejednaní veci trvá,
- hmotno-právnej úpravy, podľa ktorej premlčanie trestného stíhania nie je prekážkou pre uloženie ochranného opatrenia zhabania veci podľa § 83 ods. 1 písm. a) a b) Trestného zákona.

III. Preskúmanie rozhodnutia v dôsledku zmeny zákona (§ 405a a § 405d Trestného poriadku)

Podľa § 405a ods. 1 Trestného poriadku ak dôjde k zániku trestnosti činu v dôsledku zmeny zákona podľa § 84 Trestného zákona, súd preskúma právoplatné rozhodnutie súdu vydané na základe aplikácie takého zákona, jeho časti alebo niektorého jeho ustanovenia, ak uložený trest nebol vykonaný.

Podľa § 405a ods. 2 Trestného poriadku v konaní podľa tohto dielu rozhoduje samosudca, ktorý vo veci rozhodol v prvom stupni a vo veciach, v ktorých v prvom stupni rozhodol senát, rozhoduje tento senát, a to do 30 dní odo dňa nadobudnutia účinnosti zmeny zákona.

Podľa § 405b ods. 1 Trestného poriadku ak v dôsledku zmeny zákona zanikla trestnosť činu podľa § 84 Trestného zákona, súd uznesením rozhodne, že zvyšok trestu sa nevykoná. Ak ide o skutok a trestný čin, za ktorý bol uložený úhrnný alebo súhrnný trest, súd rozsudkom zruší v dôsledku zániku trestnosti činu právoplatné rozhodnutie len vo výroku o treste a podľa § 41 alebo § 42 Trestného zákona uloží primeraný trest za zostávajúce zbiehajúce sa trestné činy, pri ktorých nezanikla trestnosť činu podľa § 84 Trestného zákona, a zároveň rozhodne o započítaní už vykonaného trestu, ak je vzhľadom na druh uloženého trestu započítanie možné.

Podľa § 405b ods. 2 Trestného poriadku ak je odsúdený vo výkone trestu odňatia slobody a nebol mu uložený úhrnný alebo súhrnný trest, rozhodnutie podľa odseku 1 urobí súd do 30 dní od nadobudnutia účinnosti zmeny zákona na neverejnom zasadnutí, o ktorom upovedomí prokurátora. Proti tomuto rozhodnutiu prokurátor môže podať sťažnosť len ihneď po vyhlásení uznesenia; obsah sťažnosti prokurátor uvedie do zápisnice. Nadriadený súd o jeho sťažnosti rozhodne do 20 pracovných dní od predloženia veci.

Podľa § 405c ods. 1 Trestného poriadku ak v dôsledku zmeny zákona zanikla trestnosť činu, o ktorom bolo rozhodnuté uznesením o podmiennečnom zastavení trestného stíhania podľa § 216 alebo § 218, prokurátor počas plynutia skúšobnej doby rozhodne o pokračovaní v trestnom stíhaní a zároveň rozhodne o zastavení trestného stíhania obvineného podľa § 215 ods. 1 písm. d) alebo h). Rovnako postupuje prokurátor aj v prípade prerušenia trestného

stíhania podľa § 228, ak pre zánik trestnosti činu je potrebné prerušené trestné stíhanie zastaviť podľa § 215 ods. 1 písm. d) alebo h).

Podľa § 405c ods. 2 Trestného poriadku ak sa uznesenie o podmienčnom zastavení trestného stíhania alebo o prerušení trestného stíhania týka viacerých činov, prokurátor rozhodne podľa odseku 1 len v rozsahu činov, ktorých trestnosť zanikla.

Podľa § 405d ods. 1 Trestného poriadku na vyhotovenie rozhodnutia, jeho doručenie, opravný prostriedok proti rozhodnutiu, opravu rozhodnutia podľa tohto dielu sa primerane použijú ustanovenia o rozsudku a o uznesení, ak v tomto diele nie je ustanovené inak.

Podľa § 405d ods. 2 Trestného poriadku rozsudok v konaní podľa tohto dielu sa vyhlasuje na verejnom zasadnutí, ktoré sa vykoná iba za účelom vyhlásenia rozsudku; ustanovenia tohto zákona o verejnom zasadnutí sa použijú primerane.

Podľa § 405c ods. 3 Trestného poriadku nadriadený súd rozhoduje podľa tohto dielu na neverejnom zasadnutí; odsek 2 tým nie je dotknutý.

Podľa § 405d ods. 4 Trestného poriadku ak súd pri postupe podľa § 405b ods. 1 ukladá nový trest, rozsudok podľa § 405b ods. 1 sa stáva právoplatným až právoplatnosťou výroku o novourčenom treste.

Citované ustanovenia Trestného poriadku nadobudli účinnosť 15. marca 2024.

Právne účinky zániku trestnosti činu v dôsledku zmeny zákona podľa § 84 Trestného zákona sa podľa novelizačného bodu 101 čl. II zákona č. 40/2024 Z. z. premietajú aj do sféry právoplatných rozhodnutí súdov vydaných na základe aplikácie Trestného zákona v znení účinnom do uverejnenia nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky (*d'alej len „ústavný súd“*) sp. zn. PL. ÚS 3/2024 z 3. júla 2024 v Zbierke zákonov Slovenskej republiky, a to za splnenia základnej podmienky, **že uložený trest** (bez špecifikácie akéhokoľvek jeho konkrétneho druhu) **nebol** ku dňu nadobudnutia účinnosti čl. I zákona č. 40/2024 Z. z. **vykonaný**.

V uvedenom zmysle bola do procesnoprávnej úpravy v ustanovení § 405a až § 405d Trestného poriadku premietnutá hmotnoprávna zásada vyjadrená v novelizovanom ustanovení § 438k ods. 7 Trestného zákona, v zmysle ktorej platí, že ešte celkom nevykonaný trest, ktorý bol právoplatne uložený pred 15. marcom 2024 za čin, ktorý podľa Trestného zákona v znení zákona č. 40/2024 Z. z. nie je trestným činom, sa vo zvyšnom rozsahu nevykoná.

V právoplatne skončených trestných veciach, v ktorých odsudzujúce rozhodnutie súdu obsahuje výrok o uložení vykonateľného trestu a výrok o uznaní viny je založený na konkrétnom ustanovení osobitnej časti Trestného zákona, pod ktoré (a ani žiadne iné) prejednaný skutok v dôsledku legislatívnej zmeny Trestného zákona priaznivejšej pre páchatel'a nemožno ďalej subsumovať, bude potrebné v prvom rade **zodpovedať predbežnú procesno-právnu otázku, či právoplatne uložený trest už bol odsúdeným**

v celom rozsahu vykonaný, a to pri uplatnení ustanovení priamo či nepriamo regulujúcich tento aspekt trestného sankcionovania špecificky vo vzťahu k jednotlivým druhom trestov.

Pre prípady, keď uložený trest ešte nebol celkom vykonaný, bol citovaným novelizačným bodom čl. II zákona č. 40/2024 Z. z. s účinnosťou od 15. marca 2024 vytvorený **osobitný druh konania pred súdom** systematicky zaradený ako samostatný štvrtý diel do ôsmej hlavy tretej časti Trestného poriadku, tzn. medzi mimoriadne opravné prostriedky. Jeho podstatou je preskúmanie právoplatného odsudzujúceho rozsudku uznávajúceho konkrétnu osobu za vinnú zo spáchania trestného činu na skutkovom základe, ktorý po nadobudnutí účinnosti čl. I zákona č. 40/2024 Z. z. stratil svoj pôvodný trestnoprávny rozmer. Podľa názvu predmetného dielu by toto mimoriadne opravné konanie *sui generis* malo smerovať k preskúmaniu rozhodnutia z jediného dôvodu zániku trestnosti činu, a to z dôvodu zmeny zákona podľa § 84 Trestného zákona.

V súvislosti s konaním podľa štvrtého dielu ôsmej hlavy tretej časti Trestného poriadku považujem za vhodné zdôrazniť, čo právna úprava tohto novelizovaného procesného postupu explicitne ustanovuje a čím je potrebné sa v tomto type konania riadiť:

A. vo všeobecnosti

- (i) **príslušnosť** samosudcu, resp. senátu na vykonanie tohto špecifického konania sa určuje podľa toho, v akom obsadení a zložení rozhodol súd vo veci samej v prvom stupni (§ 405a ods. 2 Trestného poriadku),
- (ii) zákon pripúšťa vykonanie **neverejného zasadnutia** aj samosudcom (§ 303 Trestného poriadku),
- (iii) na **neverejnom zasadnutí** môže predseda senátu povoliť účasť aj prokurátorovi a odsúdenému, ak je to potrebné (§ 302 ods. 3 Trestného poriadku),
- (iv) **lehota na rozhodnutie** samosudcu, resp. senátu je 30 dní odo dňa nadobudnutia účinnosti zmeny zákona [v tomto prípade odo dňa nadobudnutia účinnosti čl. I zákona č. 40/2024 Z. z. (§ 405a ods. 2 Trestného poriadku)],
- (v) **primerané použitie ustanovení o rozsudku a o uznesení** na vyhotovenie rozhodnutia, jeho doručenie, opravný prostriedok proti rozhodnutiu a opravu rozhodnutia (§ 405d ods. 1 Trestného poriadku),
- (vi) **druh a predmet rozhodnutia súdu** v prípade, ak v dôsledku zmeny zákona zanikla trestnosť činu podľa § 84 Trestného zákona a trest uložený za takýto čin ešte nebol celkom vykonaný - súd uznesením rozhodne, že zvyšok trestu sa nevykoná (§ 405b ods. 1 prvá veta Trestného poriadku),
- (vii) **procesná forma rozhodovania nadriadeného súdu**, a to na neverejnom zasadnutí (§ 405d ods. 3 Trestného poriadku).

B. vo vzťahu k osobitným procesným situáciám

1. v prípade odsúdeného vo výkone trestu odňatia slobody, ktorému nebol uložený úhrnný alebo súhrnný trest, zákonná úprava:

- ustanovuje **procesnú formu rozhodovania súdu** o tom, že zvyšok trestu odňatia slobody sa nevykoná, a to na neverejnom zasadnutí, o ktorom sa upovedomuje prokurátor (§ 405b ods. 2 prvá veta Trestného poriadku),
 - ustanovuje **druh rozhodnutia súdu** – súd rozhoduje uznesením (§ 405b ods. 2 prvá veta Trestného poriadku),
 - **obmedzuje právo prokurátora podať** v tomto konaní **stážnosť** tak, že tento riadny opravný prostriedok je možné podať len ihneď po vyhlásení uznesenia súdu, obsah ktorej sa uvedie do zápisnice (§ 405b ods. 2 druhá veta Trestného poriadku),
 - **zaväzuje nadriadený súd** o tomto riadnom opravnom prostriedku prokurátora v stážnostnom konaní **rozhodnúť do 20 pracovných dní** odo dňa predloženia veci (§ 405b ods. 2 tretia veta Trestného poriadku),
2. v **prípade skutku a trestného činu, za ktorý bol uložený úhrnný trest alebo súhrnný trest** zákonná úprava:
- definuje **druh a predmet rozhodnutia súdu** v prípade, ak v dôsledku zmeny zákona zanikla trestnosť niektorého zo zbiehajúcich sa trestných činov, za ktoré bol uložený úhrnný trest alebo súhrnný trest - súd rozsudkom zruší právoplatné rozhodnutie len vo výroku o treste a podľa § 41 alebo § 42 Trestného zákona uloží primeraný trest za zostávajúce zbiehajúce sa trestné činy, pri ktorých nezanikla trestnosť činu [zároveň s rozhodnutím o započítaní už vykonaného trestu (§ 405b ods. 1 druhá veta Trestného poriadku)],
 - ustanovuje **procesnú formu vyhlásenia rozsudku**, a to na verejnom zasadnutí, ktoré sa vykoná iba za účelom vyhlásenia rozsudku za primeranej aplikácie ustanovení Trestného poriadku o verejnom zasadnutí (§ 405d ods. 2 Trestného poriadku),
 - podmieňuje moment nadobudnutia právoplatnosti pôvodného právoplatného súdneho rozhodnutia až právoplatnosťou výroku rozsudku o novourčenom treste (§ 405d ods. 4 Trestného poriadku),
3. v **prípade skutku, o ktorom bolo rozhodnuté uznesením o podmiennečnom zastavení trestného stíhania podľa § 216 alebo § 218 Trestného poriadku, prípadne uznesením o prerušení trestného stíhania podľa § 228 Trestného poriadku**, zákonná úprava:
- ukladá prokurátorovi počas plynutia skúšobnej doby vo vzťahu k príslušnému činu rozhodnúť o (i) pokračovaní v trestnom stíhaní a zároveň o (ii) zastavení trestného stíhania obvineného podľa § 215 ods. 1 písm. d) alebo h) Trestného poriadku.

Osobitné povinnosti prokurátorovi z hľadiska výkonu jeho pôsobnosti v prípravnom konaní vyplývajú z novelizovanej procesno-právnej úpravy predovšetkým vo vzťahu k prípadom špecifikovaným v bode 3, v ktorých je meritórne ukončenie trestného konania o skutku nevykazujúcom znaky trestno-právnej relevancie súčasťou jeho rozhodovacej právomoci.

V dôsledku uvedeného bude na každej prokuratúre nevyhnutné stotožniť a následne preskúmať všetky trestné veci, v ktorých aktuálne plynie skúšobná doba podmiennečného zastavenia trestného stíhania obvineného podľa § 216 alebo § 218 Trestného poriadku, prípadne takáto skúšobná doba už uplynula a dozorový prokurátor v lehote podľa § 217 ods. 2 Trestného

poriadku zatiaľ o (ne)osvedčení sa obvineného v skúšobnej dobe nerozhodol, resp. v ktorých je aktuálne prerušené trestné stíhanie podľa § 228 Trestného poriadku, a na ktoré by v kontexte nadobudnutia účinnosti čl. I zákona č. 40/2024 Z. z. mohli mať dosah účinky ustanovenia § 84 Trestného zákona. V prípade, ak sa zánik trestnosti niektorého z činov tvoriacich samostatný predmet trestného konania v dôsledku zmeny zákona potvrdí, je namieste vo vzťahu k dotknutému skutku rozhodnúť o pokračovaní v trestnom stíhaní v kombinácii s rozhodnutím o zastavení trestného stíhania podľa § 215 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku.

Zákonomdarca ukladá povinnosť aplikovať tento postup aj na prípady zmeny zákona, ktorých výsledkom je zastavenie trestného stíhania podľa § 215 ods. 1 písm. d) Trestného poriadku [s poukazom na § 9 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku].

B.

PRÍKLADY POSUDZOVANIA PRIAZNIVOSTI NOVEJ PRÁVNEJ ÚPRAVY NA ÚČELY PRÍPRAVNÉHO KONANIA

1. vznesené obvinenie za trestný čin krádeže podľa § 212 ods. 1 písm. a) Trestného zákona v znení účinnom do 5. augusta 2024 (vrátane), ktorým bola spôsobená škoda **300 eur**:
 - a) nová právna úprava:
 - nejde o trestný čin, pretože nie je naplnený kvalifikačný znak - výška spôsobenej škody podľa § 125 Trestného zákona,
 - b) nová právna úprava je priaznivejšia,**
 - c) postup prokurátora:
 - ak sú splnené podmienky na postúpenie veci na prejednanie priestupku, správneho deliktu alebo disciplinárneho previnenia, prokurátor podľa § 214 ods. 1 Trestného poriadku, postúpi vec inému orgánu,
 - ak nejde o priestupok, správny delikt alebo disciplinárne previnenie, prokurátor trestné stíhanie podľa § 215 ods. 1 písm. h) Trestného zákona zastaví;

2. vznesené obvinenie za trestný čin krádeže podľa § 212 ods. 1 písm. a), ods. 2 písm. a) Trestného zákona v znení účinnom do 5. augusta 2024 (vrátane), ktorým bola spôsobená škoda **10 000 eur**:
 - a) nová právna úprava:
 - naďalej ide o trestný čin, avšak vzhľadom na kvalifikačný znak - výška spôsobenej škody podľa § 125 Trestného zákona - bude právne kvalifikovaný ako trestný čin krádeže podľa § 212 ods. 1 písm. a) Trestného zákona,
 - b) porovnanie trestných sadzieb:
 - podľa starej právnej úpravy - 6 mesiacov až 3 roky,
 - podľa novej právnej úpravy - až na 2 roky,
 - trestná sadzba je podľa novej právnej úpravy znížená,
 - c) porovnanie premlčacích dôb:
 - podľa starej právnej úpravy - 5 rokov,
 - podľa novej právnej úpravy - 3 roky,
 - premlčacia doba podľa novej právnej úpravy je kratšia,
 - d) nová právna úprava je priaznivejšia,**

- e) postup prokurátora
- pretože nová právna úprava je priaznivejšia, čin sa posúdi podľa novej právnej úpravy ako miernejší trestný čin; podľa § 234 ods. 2 Trestného poriadku sa obvinený na zmenu právnej kvalifikácie upozorní, ak tak už neurobil policajt v priebehu prípravného konania;
3. vznesené obvinenie za trestný čin krádeže podľa § 212 ods. 1 písm. a), ods. 2 písm. a) Trestného zákona v znení účinnom do 5. augusta 2024 (vrátane), ktorým bola spôsobená škoda **25 000 eur**:
- a) nová právna úprava:
 - právna kvalifikácia sa nemení - aj podľa novej právnej úpravy ide o trestný čin podľa § 212 ods. 1 písm. a), ods. 2 písm. a) Trestného zákona,
 - b) porovnanie trestných sadzieb:
 - podľa starej právnej úpravy - 6 mesiacov až 3 roky,
 - podľa novej právnej úpravy - 1 rok až 4 roky,
 - trestná sadzba podľa novej právnej úpravy je vyššia,
 - d) porovnanie premlčacích dôb:
 - podľa starej právnej úpravy - 5 rokov,
 - podľa novej právnej úpravy - 5 rokov.
 - premlčacie doby sú rovnaké,
 - d) nová právna úprava nie je pre páchatel'a priaznivejšia** [výnimkou by bola situácia, ak by bolo obvinenému vznesené obvinenie po prerušení premlčacej doby podľa § 87 ods. 3 písm. b) Trestného zákona v znení účinnom do 5. augusta 2024 (vrátane) z dôvodu, že spáchal úmyselný trestný čin s miernejším trestom, pretože podľa § 87 ods. 3 písm. b) Trestného zákona v znení účinnom od 6. augusta 2024 sa na prerušenie premlčacej doby vyžaduje spáchanie nového trestného činu, za ktorý zákon ustanovuje trest rovnaký alebo prísnejší],
 - e) postup prokurátora:
 - čin sa posudzuje podľa právnej úpravy účinnej do 5. augusta 2024 (vrátane), ak vzhľadom na vyššie uvedenú výnimku nie je trestné stíhanie premlčané; v takom prípade sa trestné stíhanie zastaví podľa § 215 ods. 1 písm. d) Trestného poriadku s poukazom na § 9 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku;
4. vznesené obvinenie za trestný čin krádeže podľa § 212 ods. 1 písm. a), ods. 3 písm. a) Trestného zákona v znení účinnom do 5. augusta 2024 (vrátane), ktorým bola spôsobená škoda **30 000 eur**:
- a) nová právna úprava:
 - naďalej ide o trestný čin, avšak vzhľadom na kvalifikačný znak - výška spôsobenej škody podľa § 125 Trestného zákona - bude právne kvalifikovaný ako trestný čin krádeže podľa § 212 ods. 1 písm. a), ods. 2 písm. a) Trestného zákona,
 - b) porovnanie trestných sadzieb:
 - podľa starej právnej úpravy - 3 roky až 10 rokov,
 - podľa novej právnej úpravy - 2 roky až 8 rokov,
 - trestná sadzba podľa novej právnej úpravy je znížená,
 - c) porovnanie premlčacích dôb:

podľa starej právnej úpravy - 20 rokov,
podľa novej právnej úpravy - 10 rokov,
- premlčacia doba podľa novej právnej úpravy je kratšia,

d) nová právna úprava je priaznivejšia,

e) postup prokurátora:

- pretože nová právna úprava je priaznivejšia, čin sa posúdi podľa novej právnej úpravy ako miernejší trestný čin; podľa § 234 ods. 2 Trestného poriadku sa obvinený na zmenu právnej kvalifikácie upozorní, ak tak už neurobil policajt v priebehu prípravného konania;

5. vznesené obvinenie za trestný čin poškodzovania finančných záujmov Európskej únie podľa § 261 ods. 1 Trestného v znení účinnom do 5. augusta 2024 (vrátane), ktorým bola spôsobená škoda 2 000 eur:

a) nová právna úprava:

naďalej ide o trestný čin s tou istou právnou kvalifikáciou,

b) porovnanie trestných sadzieb:

podľa starej právnej úpravy - 6 mesiacov až 3 roky,

podľa novej právnej úpravy - až na 4 roky,

- trestná sadzba podľa novej právnej úpravy je vyššia,

c) porovnanie premlčacích dôb:

podľa starej právnej úpravy - 5 rokov,

podľa novej právnej úpravy - 5 rokov,

- premlčacie doby sú rovnaké,

d) nová právna úprava nie je pre páchatel'a priaznivejšia [výnimkou by bola situácia, ak by bolo obvinenému vznesené obvinenie po prerušení premlčacej doby podľa § 87 ods. 3 písm. b) Trestného zákona v znení účinnom do 5. augusta 2024 (vrátane) z dôvodu, že spáchal úmyselný trestný čin s miernejším trestom, pričom podľa § 87 ods. 3 písm. b) Trestného zákona v znení účinnom od 6. augusta 2024 sa na prerušenie premlčacej doby vyžaduje spáchanie nového trestného činu, za ktorý zákon ustanovuje trest rovnaký alebo prísnejší],

e) postup prokurátora:

- čin sa posudzuje podľa právnej úpravy účinnej do 5. augusta 2024 (vrátane), ak vzhľadom na vyššie uvedenú výnimku nie je trestné stíhanie premlčané; v takom prípade sa trestné stíhanie zastaví podľa § 215 ods. 1 písm. d) Trestného poriadku s poukazom na § 9 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku;

6. vznesené obvinenie za trestný čin poškodzovania finančných záujmov Európskej únie podľa § 261 ods. 2, ods. 5 Trestného zákona v znení účinnom do 5. augusta 2024 (vrátane), ktorým bola spôsobená škoda 30 000 eur, v jednočinnom súbehu s trestným činom subvenčného podvodu podľa § 225 ods. 2, ods. 4 písm. a) Trestného zákona v znení účinnom do 5. augusta 2024 (vrátane), ktorým bola spôsobená škoda 25 000 eur:

a) nová právna úprava:

- § 261 - ide o trestný čin podľa § 261 ods. 2, ods. 4 písm. a) Trestného zákona,

- § 225 - naďalej ide o trestný čin s tou istou právnou kvalifikáciou,

b) porovnanie trestných sadzieb:

- § 261 - podľa starej právnej úpravy - 3 roky až 8 rokov,
 - podľa novej právnej úpravy - 2 roky až 6 rokov,
 - **trestná sadzba podľa novej právnej úpravy je znížená,**
- § 225 - podľa starej právnej úpravy - 3 roky až 10 rokov,
 - podľa novej právnej úpravy - 2 roky až 5 rokov a 6 mesiacov
 - trestná sadzba podľa novej právnej úpravy je znížená,
- c) porovnanie premlčacích dôb:
 - § 261- podľa starej právnej úpravy - 10 rokov,
 - podľa novej právnej úpravy - 10 rokov,
 - premlčacie doby sú rovnaké,
 - § 225 - podľa starej právnej úpravy - 20 rokov,
 - podľa novej právnej úpravy - 10 rokov,
 - premlčacia doba podľa novej právnej úpravy je kratšia,
- d) nová právna úprava je priaznivejšia vo vzťahu k obom trestným činom, a to pre zníženie trestnej sadzby a skrátenie premlčacej doby,**
- e) postup prokurátora:
 - ide o súbeh trestných činov, pri ktorom sa trestnosť každého zbiehajúceho skutku posudzuje samostatne,
 - nová právna úprava je priaznivejšia; ide o trestný čin poškodzovania finančných záujmov Európskej únie podľa § 261 ods. 2, ods. 4 písm. a) Trestného zákona, podľa § 234 ods. 2 Trestného poriadku sa obvinený na zmenu právnej kvalifikácie upozorní, ak tak už neurobil policajt v priebehu prípravného konania;
 - vzhľadom na zmenu premlčacej doby pri trestnom čine subvenčného podvodu podľa § 225 ods. 2, ods. 4 písm. a) Trestného zákona je potrebné zistiť, či k vzneseniu obvinenia podľa § 87 ods. 3 písm. a) Trestného zákona došlo v tejto skrátenej premlčacej dobe; v opačnom prípade sa trestné stíhanie zastaví podľa § 215 ods. 1 písm. d) Trestného poriadku s poukazom na § 9 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku;

7. vznesené obvinenie za trestný čin úžery podľa § 235 ods. 1 Trestného zákona v znení účinnom do 5. augusta 2024 (vrátane) dňa 10. januára 2024, ktorého sa mal obvinený dopustiť v dňoch 1. až 20. novembra 2020

- a) nová právna úprava
 - naďalej ide o trestný čin s tou istou právnou kvalifikáciou,
- b) porovnanie trestných sadziieb:
 - podľa starej právnej úpravy - 1 rok až 5 rokov,
 - podľa novej právnej úpravy - 6 mesiacov až 3 roky,
 - trestná sadzba podľa novej právnej úpravy je nižšia,
- c) porovnanie premlčacích dôb:
 - podľa starej právnej úpravy - 5 rokov,
 - podľa novej právnej úpravy - 3 roky,
 - premlčacia doba podľa novej právnej úpravy je kratšia,
- d) nová právna úprava je pre páchatel'a priaznivejšia,** pretože obvinenému bolo vznesené obvinenie až po uplynutí novoustanovenej premlčacej doby (tá uplynula 20. novembra 2023),

e) postup prokurátora:

- čin sa posudzuje podľa právnej úpravy účinnej od 6. augusta 2024, pretože trestné stíhanie je premlčané; v takom prípade sa trestné stíhanie zastaví podľa § 215 ods. 1 písm. d) Trestného poriadku s poukazom na § 9 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku.

ZÁVER

Vedúci oddelenia závažnej kriminality Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky a krajskí prokurátori v rámci svojej pôsobnosti zabezpečia, aby s týmto usmernením boli oboznámení všetci podriadení prokurátori, za účelom jeho zohľadnenia v aplikačnej praxi v rámci výkonu dozoru nad dodržiavaním zákonnosti pred začatím trestného stíhania a v prípravnom konaní po vyhlásení nálezov ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 3/2024 z 3. júla 2024 v Zbierke zákonov Slovenskej republiky.

Podľa tohto usmernenia je záväzné v trestnom konaní postupovať dovedy, pokiaľ nebude predovšetkým na základe rozhodovacej činnosti súdov prijatý iný právny názor, alebo pokiaľ nedôjde k legislatívnej zmene Trestného zákona, ktorá bude mať priamy vplyv na jeho obsah.

JUDr. Jozef Kandra
prvý námestník
generálneho prokurátora Slovenskej republiky

Prílohy:

1. Okamih spáchania trestného činu a komparácia výšky škody podľa Trestného zákona účinného do 5. augusta 2024 (vrátane) a od 6. augusta 2024
2. Komparácia trestných sadzieb a premlčacích dôb podľa Trestného zákona účinného do 5. augusta 2024 (vrátane) a od 6. augusta 2024
3. Komparácia premlčacích dôb podľa Trestného zákona účinného do 5. augusta 2024 (vrátane) a od 6. augusta 2024
4. Vzor úradného záznamu
5. Tabuľka k právnej kvalifikácii drogovej trestnej činnosti podľa Trestného zákona účinného od 6. augusta 2024